

GÖTEBORGS UNIVERSITET

**Perspektiv på för- och nackdelar med sam/särundervisning inom
Idrott och Hälsa**

Anna Kullberg

Lau 390

Handledare: Jan Eriksson

Examinator: Serena Sabatini

Rapportnummer: HT10 1120 13

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Abstract

Examensarbete inom lärarutbildningen

Titel: Perspektiv på för- och nackdelar med sam/särundervisning inom Idrott och Hälsa

Författare: Anna Kullberg

Termin och år: HT 2010

Kursansvarig institution: Sociologiska institutionen

Handledare: Jan Eriksson

Examinator: Serena Sabatini

Rapportnummer: HT10 1120 13

Nyckelord: samundervisning, särundervisning, idrott, skolår 7-9, genus, kön.

Sammanfattning:

Syftet med min uppsats är att titta närmare på och upptäcka vilka perspektiv det finns på för- och nackdelar med sam/särundervisning inom ämnet Idrott och Hälsa i skolår 7-9. Jag har utgått ifrån svenska systemet och jämfört detta med japanska och amerikanska synvinklar på för- och nackdelar med de två undervisningssätten. Detta för att idrottslärarna ska få en uppfattning om vad som är känsligt när man undervisar samkönat under idrottslektionerna, något som de flesta skolorna i Sverige gör idag. Genom att vara medveten om elevernas känsliga områden kring detta tror jag att lärarna kan bygga upp bra strategier för hur undervisningssätten kan se ut. Som metod valde jag att leta fram läroplaner och utbildning- och kvinnohistoria från Sverige, Japan och Amerika. Därefter intervjuade jag sex idrottslärare som undervisar elever i skolår 7-9: två amerikaner, två japaner och två svenskar. Jag ställde bland annat frågor om för- och nackdelar med sam/särundervisning, hur de undervisar nu och hur de tror att framtiden kommer att se ut. I de kulturer jag studerat kan jag se hur olika samhällskrafter strävar efter att få kvinnor att träda fram och ta för sig mer och mer i samhället. När kvinnor fick möjlighet till utbildning i Sverige, Japan och USA uppstod frågan om det skulle vara sam- eller särundervisning. Det sista skolämnet som haft särundervisning in i det längsta, och som fortfarande ibland har särundervisning, är just Idrott och hälsa. Bland elever i skolår 7-9 är det känsligt att visa upp sin kroppsliga förmåga framför personer av motsatta kön. Det börjar även bli skillnad på styrka och kondition hos eleverna, och de funderar kring sin identitet. När det blev vanligare med samundervisning inom idrotten fanns ingen fortbildning för lärare kring detta och det tror jag kan behövas, speciellt för lärare inom skolår 7-9 då det händer mycket rent biologiskt i killars och tjejers kroppar vid den åldern

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Syfte och problemformuleringar	4
3. Teoretisk anknytning	5
3.1 Begrepp	5
3.2 Genus	5
3.3 Svensk utbildnings- och idrottshistoria	7
3.4 De svenska läroplanerna	10
3.5 Japansk utbildnings- och idrottshistoria	11
3.6 Den japanska läroplanen.	12
3.7 Amerikansk utbildnings- och idrottshistoria	12
3.8 Kursmål i USA i ämnet Idrott och Hälsa	14
3.9 Kursmål i ämnet Idrott och Hälsa för den amerikanska privatskolan i Japan	14
4. Metod och tillvägagångssätt	16
4.1 Val av metod	16
4.2 Urval	16
4.3 Kvalitativ studie	16
4.4 Genomförandet av intervjuerna	17
4.5 Reliabilitet	18
4.6 Generaliserbarhet	18
4.7 Validitet	18
4.8 Etniska aspekter	18
5. Resultatredovisning	20
5.1 Taro	20
5.2 Tanaka	21

5.3 Heather	23
5.4 Cameron	26
5.5 Peter	27
5.6 Johnny	29
6. Analys och diskussion	31
6.1 Svensk, japansk och amerikansk utbildnings och idrottshistoria	31
6.2 Svensk, japansk och amerikanska läroplaner/kursplaner	31
6.3 Analys och diskussion på intervjuresultat	32
6.4 För- och nackdelar med sam/särundervisning	33
6.5 Om tio år	35
6.6 Fortsatt studie	35
7. Slutsatser	36
8. Referenslista	37
9. Bilagor	39
9.1 Intervjufrågor till svenska lärare	39
9.2 Intervjufrågor till japanska lärare	41
9.3 Intervjufrågor till amerikanska lärare	43

1. Inledning

Jag har under tio veckor under hösten 2010 arbetat med ämnet ”Perspektiv på för och nackdelar med sam/särundervisning inom Idrott och Hälsa”. Jag har valt att fokusera på svensk utbildnings- och kvinnohistoria samt hur svensk nuvarande system fungerar men också jämföra med andra kulturer för att få nya synvinklar på ämnet. Jag har inriktad mig på skolår 7-9 då jag upplever att det är mest känsligt vad gäller könsrollerna och puberteten vid den åldern. Förutom den svenska kulturen har jag valt japansk och amerikansk kultur. Anledningen till att jag valde dessa kulturer är att jag är uppvuxen med dem. Jag har intervjuat två idrottslärare från varje kultur och har fått många spännande svar och upptäckt skillnader i hur lärare tänker kring sam- eller särundervisning under idrottslektionerna. Vidare har jag diskuterat mitt material med olika bakgrundshistoria som hjälp. Genom att undersöka fenomenet sam- och särundervisning kan idrottslärarna få en tankeställare till varför de har det ena eller det andra undervisningssättet på den skola undervisar i.

Jag är född och uppvuxen i Japan och gick på en japansk skola upp till årskurs fem samt på en amerikansk skola från och med årskurs sex. När jag började på den amerikanska skolan hade killarna och tjejerna idrott var för sig. Jag fick veta i efterhand att de även på de japanska skolorna hade särundervisning, men nu för tiden blir det vanligare med samundervisning även i de japanska skolorna. När jag började min lärarutbildning i Sverige och genomförde min praktik på 7-9 skola hade den skolan samundervisning under idrottslektionerna, och jag fick reda på att det är vanligt att ha det undervisningssättet i Sverige. Det var då jag blev intresserad av detta ämne och valde tidigt att skriva om det i min C-uppsats. Jag bestämde mig för att åka tillbaka till Japan för att intervjuar olika lärare för att ta reda på deras tankegångar vad gäller de två undervisningssätten.

I många 7-9 skolor i Sverige idag har man samkönade idrottslektioner och det är ett undervisningssätt som har vuxit fram under de senaste årtiondena. Vad som intresserar mig är varför det är just i ämnet Idrott och hälsa som särundervisning kan förekomma i skolor, när alla andra ämnen i skolan har samundervisning. Jag vill i denna uppsats belysa för- och nackdelar med att undervisa samkönt, inte för att det svenska systemet ska gå tillbaka till särundervisning, utan för att lärarna ska kunna bli uppmärksammade på eventuella tankesätt som kan göra undervisningen bättre för eleverna. Dessutom vill jag att lärarna ska reflektera över varför de har valt det ena eller det andra undervisningssättet.

Under det senaste seklet har det vuxit fram ett mer och mer jämställt samhälle i Sverige, USA och Japan. Man kan självklart diskutera huruvida det är tillräckligt jämställt som det ser ut idag, men om man jämför med hur det såg ut för 100 år sedan så kan man på ett påtagligt vis se att det har skett förändringar till det bättre för kvinnan. Det är inte längre självklart att man skiljer på flickor och pojkar i skolan som man gjorde tidigare i dessa kulturer. I den nuvarande svenska läroplanen belyses jämställdhet mellan kvinnor och män samt människornas lika värde. I USA är det obligatoriskt att ha samundervisning medan man i Japan fortfarande i stora drag kan välja vilket undervisningssätt man föredrar. Även om länderna strävar efter samundervisning finns det fortfarande skolor som har särundervisning. Genom att intervjuar olika kulturernas erfarna idrottslärare tror jag att jag kan bidra till olika synvinklar på för- och nackdelar med de två undervisningssätten.

2. Syfte och problemformuleringar

Syfte

Jag vill i denna uppsats undersöka idrottslärares syn på för- och nackdelar med sam/särundervisning i idrottsämnet i skolår 7-9. Detta för att lärarna ska få en ännu större kunskap om vad de måste vara uppmärksamma på när de undervisar samkönt, vilket de flesta skolorna i Sverige idag gör. Jag kommer att fokusera på svenska utbildningssystemet, men har även haft inflytelse av amerikanska och japanska system som jag tror kan tillföra det svenska systemet. Genom att även intervjua olika kulturers erfarna idrottslärare tror jag kan bidra till olika synvinklar på för- och nackdelar med de två undervisningssätten.

Problemformuleringar

Hur har synen på jämställdhet inom skolan och samhället förändrats under det senaste seklet i Sverige, Japan och USA?

Hur ser läroplanen ut i de olika länderna, måste man ha sam- eller särundervisning eller får varje skola själv fatta beslut om undervisningsform?

Hur tänker mina respondenter kring för och nackdelar med sam/särundervisning på idrottslektioner i skolår 7-9?

3. Teoretisk anknytning

I denna teoretisk anknytningsdel kommer jag först presentera de begreppen som återkommer i uppsatsen för att förtydliga vad jag menar med vissa ord (3.1). Därefter kommer genus avdelningen som jag i början förklarar några korta ord varför jag valde just de författare som jag presenterar, och sedan beskriver så som författarna menar (3.2). I 3.3 sammanför jag svensk utbildnings- och idrottshistoria som följs med svenska läroplaner som Sverige har använt tidigare och även den aktuella och den som kommer att bli aktuellt inom en snar framtid. Efter detta har jag presenterat den japanska utbildnings- och kvinnohistoria samt den japanska läroplanen (3.5 & 3.6). Till sist kommer den amerikanska utbildnings- och kvinnohistoria som följs med den privata och den kommunala kursmål som används i de amerikanska skolorna idag. Anledningen att den svenska delen blev längre är för att jag har haft fokus på det svenska systemet och vill jämföra detta med det japanska och amerikanska systemet. Alla information som står inom del tre är hämtad ifrån böcker eller webbplats som jag refererar till antingen i början eller i slutet av varje stycke.

3.1 Begrepp

Jag har valt att presentera definitionerna av de begrepp som kommer att användas i min uppsats. Detta för att läsaren ska kunna förstå innehållet till fullo.

Kön och genus

Jag har valt att använda mig av Kutte Jönssons (2008) distinktion mellan kön och genus.

Med *kön* avses det biologiska könet, medan man med *genus* avser det sociala könet. I distinktionen finns också en förförståelse inbyggd om att kön är stabilt medan genus är konstruerat och flytande. Kön skiljer kvinnor från män, medan genus skiljer kvinnlighet från manlighet. (Jönsson 2008:172).

Samundervisning - Samkönade idrottslektioner. När pojkar och flickor har undervisning ihop.

Särundervisning – Ickesamkönade idrottslektioner. När pojkar och flickor har idrott var för sig.

Skolår 7-9- Anledningen att jag vill förklara vad skolår 7-9 innebär är att det varierar beroende på hur det ser ut i Sverige, Japan och USA. Svenska eleverna som går skolår 7-9 är mellan 13-16 år, och kallas även för högstadiet. I Japan kan eleverna vara tolv år när de börjar sjua, eftersom eleverna i Japan börjar årskurs ett när de är sex år. I USA liknar Sverige då eleverna är mellan 13-16år vid skolår 7-9, men nian tillhör så kallad "high school" som är motsvarande gymnasiet i Sverige.

3.2 Genus

I denna avdelning har jag valt att presentera genus med hjälp av fem olika författare. Jag är dock medveten att ämnet är mycket stort och att mycket har skrivits om genus, men inom ramarna för denna uppsats var jag tvungen att begränsa diskussionen och därför valt att använda de böcker som jag bäst passade detta arbetes syfte. I boken *Idrottsfilosofiska introduktioner* skriver Jönsson om kön och genus som jag ansåg stämma in i denna del. Boken *Genus Historia* som Hirdman och Scott bland annat har artiklar i, används som kursbok när man läser genusvetenskap inom Göteborgs universitet. Därför har jag haft tillit

till denna bok och författare som tas upp i den boken. Japanerna Kato och Kimura som jag också använder mig utav i denna del använder jag mig för att få en bredare kunskap om genus och för att jag upplever att deras presentation av ämnet var tydliga.

Jönsson (2008) skriver att fram till 1600-talet fokuserade människorna i Sverige endast på likheterna mellan könen. Det var inte alls mycket skillnad då de endast pekade på könsorganet. Under 1700-talet började man däremot se mer på skillnaden mellan könen. Dessutom blev genus något som fick mycket uppmärksamhet. Män är oftast längre och har mer fysisk styrka, men det finns kvinnor som är långa och är starkare än män. Skillnaderna mellan könen debatterades mer och mer. I västvärldens kultur idag förknippas det biologiska könet med det sociala d.v.s. genus. Däremot blir könsfrågan mer komplicerad när man talar om transvestit- och transsexualitet. (Jönsson 2008: 176f).

Hirdman (2004:122f) skriver i ett avsnitt i boken *Genushistoria* om när kvinnor inte var lika mycket värda som män och att kvinnor har stävat efter att uppnå större jämställdhet. Eftersom maktstrategier fortfarande utövas olika mellan könen är det enligt henne svårt att jobba för jämlikhet. Hirdman tycker att frihet och symbios är två saker som både män och kvinnor strävar efter: både den trygga världen men samtidigt den otrygga där man känner sig fri att göra vad man vill (symbios betyder här att man vill vara lik andra, eller att man är beroende av varandra). Genuslogikerna anser att männen oftast styrs av friheten och kvinnan av symbiosen. I samhället har männens frihet främjats samtidigt som kvinnornas symbios drabbats av att de måste föda barn och ha kontroll, samt bli bundna av de sociala seder som råder. Däremot innebär det inte att män inte vill ha eller uppnå en symbios eller att kvinnan inte vill ha frihet. För kvinnan har frihetens väktare varit mannen, medan mannens symbiosmål varit kvinnan. Detta innebär att män och kvinnor har fått helt olika liv. Tidigare har det varit så att kvinnans enda hopp till frihet gått genom mannen. Hirdman ger exempel på hur kvinnor nästlat sig in genom att vara mäktiga mäns älskarinnor och kunde på så vis påverka samhället.

Hirdman fortsätter sitt kapitel om könen mänskliga likheter. Det är enligt henne bara människan som hittat på att det skulle råda några skillnader. Hon menar att ju mer samhället splittras mellan könen desto mindre kommer männen att dominera. (Hirdman 2004: 126f).

Scott har också skrivit ett kapitel i boken *Genushistoria* som handlar om historisk analys om ordet genus. Enligt Scott (2004:85) har många forskare ersatt ordet kvinnor med ordet genus. Dels för att det är mer neutralt men även för att det är mer objektivt. När man ändrar ordet kvinnor till genus är kvinnorna också med i den världen där män lever i. Scott skriver

”Genus” som substitut för ”kvinnor” används också för att påminna om att information om kvinnor nödvändigtvis är information om män, att det ena för med sig studiet av det andra. Denna användning betonar att kvinnornas värld är en del av männens värld, att den skapas i och av den. Denna användning förkastar föreställningen om skilda sfärer och menar att man genom att studera kvinnor för sig bevarar fiktionen att *en* sfär, *ett* köns erfarenheter, har föga eller inget med den andra att göra. (Scott 2004:85)

Kato (2005:36f) skriver att genussynen inom skolvärlden i det japanska samhället har ändrats bara under de senaste 20 åren. I Amerika uppstod tidigare en rörelse som kallade sig för *Drug free*, och i Japan har man lånat uttrycket men ändrat det till *Gender free*. Detta projekt hade sin grund i att man inte skulle jämföra könen utan istället se människor som individer. När man granskar hur skolor har arbetat med detta så kan man tydligt se en utveckling. Innan 1993 var hemkunskap endast för flickor i Japan, men detta ändrades till att både pojkar och

flickor fick undervisning i ämnet. I Japan har de även granskat läromedel som används i skolan så att det inte endast finns bilder på pojkar utan även på flickor för att utjämna skillnader mellan könen. Nu är det också vanligare att skolor har samkönade idrottslektioner. Den aktuella frågan i dagens Japan är huruvida skoluniformen för tjejer inte enbart ska behöva vara kjol utan istället även kunna vara byxor.

Kimura (2002) skriver en artikel som återfinns i boken *Gendaa ga wakaru* [Kunskap om genus] som heter *Kyouiku to gendaa* [Utbildning och genus]. Kimura börjar artikeln med en diskussion om hur samhället betraktar hur man ska vara gentemot bebisen som är nyfödd utifrån vilket kön hon eller han har. Samhället väljer omedvetet leksaker som barn ska ha beroende på vilket kön de har. Ett annat genusrelaterade fenomen som tas upp i den japanska kulturen är att det har länge varit så att pojkarna får gå före flickorna för att ta emot diplom eller när man står på kö för att få sitt examensbevis. Nu håller detta på att ändras i den riktningen att de får sina diplom eller examensbevis oberoende av sitt kön. (Isshiki red. 2002:36f).

Kimura skriver vidare hur samundervisningen under idrottslektionerna sprider sig i Japan och i andra länder. I Amerika kom 1972 ett tillägg till grundlagen, *Title IX*, som beslutade att man inte längre fick ha särundervisning i skolan. I Skandinavien är detta också ett faktum då de flesta skolor har samundervisning under idrotten. Kimura skriver sammanfattningsvis att om skolan börjar förändras mot ett mer jämställt samhälle, kommer detta att påverka övriga delar av samhället (Isshiki red. 2002:39).

3.3 Svensk utbildnings- och idrottshistoria

I boken *Svensk utbildningshistoria* skriver Richardson (2010:119) om flickors utbildningsmöjlighet som har vuxit fram under det senaste seklet. Under 1800-talet ansågs målet för en flicka att bli en maka och mor. Kvinnornas villkor kom dock att ändras över tid med resultat att de ville jobba eller att samhället hade behov att de skulle jobba. Detta krävde dock högre utbildning och det var då det blev vanligare med skolor för flickor. Denna förändring var dramatisk och Sverige hade pojk- respektive flickskolor i 35 år innan det slutligen blev en samkönad utbildning.

Debatten om huruvida man ska ha sam- eller särundervisning kom att ta avstamp i skillnaden i psykologiska könsskillnader, bildningsmål, studiegång och demokratifostran. Med psykologiska könsskillnaden menades att det var en stor skillnad på begåvningen mellan könen i fysiska och psykiska skillnader. Dessutom var flickorna mer känsliga under puberteten. Dessa skillnader som diskuterades ändrades så småningom till något som var intressant: flickorna var mer verbala, estetiska och hade sociala intressen medan pojkar hade de tekniska, praktiska och de friluftsbetonade aktiviteterna. Bildningsmålets innebörd var att behålla den gamla flickskolans allmänutbildning om kvinnans roll i hem och arbetsliv. Studiegången var av en långsammare takt och som var aktuellt i den dåvarande flickskolan. I realskolan där pojkarna gick var det en mer hård skolgång då de oftast fick bestraffning. När föräldrarna hörde att det skulle bli samundervisning var de rädda att pojkarna skulle ta för sig mer när tysta flickor skulle vara i samma klassrum. Med demokratifostran menade politikerna att det skulle bli bättre att ha samundervisning då könen emellan kunde lära sig av varandra. Rektorerne insåg att vid samundervisning kunde pojkarna lära sig att uppföra sig på ett mer positivt vis. (Richardson 2010:120f).

Annerstedt (1984) skriver att under de första 50 åren på 1800-talet var arbetsmarknaden mansdominerad och de flesta jobbade med jordbruk. Kvinnan fick då ta ansvar för till

exempel husnyckar som ansågs vara en viktig uppgift men trots denna viktiga uppgift ansågs inte kvinnor vara jämställda med män. Under andra hälften av 1800-talet när männen började jobba mer inom industrin, skulle kvinnan fortsätta att sköta om hemmet. Kvinnorna ville därmed också börja jobba och sökte då sig till textilfabriker men lönerna var inte rättvisa. Diskrimineringen av kvinnor syntes i arbetslivet då det var svårt för kvinnor att få jobb. Under 1940- och 50-talet var det högkonjunktur och då fick de det bättre ställt än förut, men de var fortfarande inte jämställda med männen. Kvinnorna irriterades över att inte ha lika villkor som männen, och under 1960- och 70-talet jobbade de för att bli mer jämställda. I slutet av 70-talet fick Sverige en lag som innebar att det skulle bli jämställt mellan män och kvinnor i arbetslivet. (Annerstedt 1984:17f).

Ju mer jämställt samhället blev, desto större blev kvinnornas idrottsutövande. Annerstedt refererar till Gilbert och Williamsson (1973) och beskriver varför kvinnor inte utövade idrott. Detta var på grund av att samhället trodde att kvinnor skulle bli mer lika män om de idrottade och detta kunde skada deras sexualitet. En andra aspekt var att kvinnor inte ansågs vara tillräckligt skickliga och för att kvinnor egentligen inte var intresserade av idrott. Gilbert och Williamsson argumenterar sedan mot dessa teser med medicinska och psykologiska skäl till varför kvinnan inte borde bli diskriminerade. (Annerstedt 1984:24f).

Annerstedt (1989) skriver att tidigt in på 1800-talet blev Per- Henrik Lings gymnastik populär och denna var endast avsedda för män. Det var en gymnastik som blev inte bara populärt i Sverige utan även andra länder utöver Sverige. I mitten av 1800-talet blev det mer vanligt för kvinnor att utöva gymnastik då det kom fram att kvinnor hade minst lika mycket behov av aktivitet som män. I slutet av 1800-talet genomfördes en stor undersökning som visade att kvinnor hade mycket dålig hälsa jämfört med män. Det var då det blev viktigt även för kvinnor att utöva gymnastik, men det var inte förrän efter krigstiden som kvinnorna äntligen fick vara med och utföra Per- Henrik Lings gymnastik. När det blev aktuellt för kvinnor att utöva gymnastik anpassades denna till dem då det ansågs vara för hårt om de skulle utöva den på samma nivå som männen. Innan sekelskiftet blev Lings gymnastik kritiserad av bland annat Victor Balck som var en idrottsledare som startade modern idrott i Sverige. Balck ansåg att Linggymnastiken var alltför styrd och lade för mycket fokus på sjukgymnastik. Eftersom denna debatt uppstod dröjde det innan denna gymnastikform kom in i skolvärlden. (Annerstedt 1989:50f).

Annerstedt (1984:13f) skriver i sin bok *Kvinnoidrottens utveckling i Sverige* om hur diskussionerna kring ett jämställt samhälle har varit intensiva från mitten av 1900-talet. Formellt blev kvinnan jämställd med mannen 1921, men det fanns fortfarande motgångar för kvinnor inom idrotten efter detta. Kvinnor som tävlade inom idrotten tappade glöden för att de inte fick moraliskt stöd från samhället. Kvinnor fick helt enkelt ta ett steg tillbaka för att de inte var lika tilltalande som män.

När gymnastiken kom in i skolorna 1915 var det först Linggymnastiken som dominerade och utfördes bland de äldre eleverna. Linggymnastiken hade inflytande från militären och var drillbetonad, men detta var på grund av att det var 200 elever på en lärare. 1919 ändrades namnet från *gymnastik* till *gymnastik med lek och idrott* och det blev mer betoning på lek och lustfyllt lärande. Typiskt för kvinnoidrott var att de hade musik när de hade gymnastik. År 1928 bestämdes att det skulle införas tio till femton dagar utav ett läsår för idrott och friluftsvärksamhet. Gymnastiken ändrades mer och mer från att endast vara Linggymnastik till att innebära mer fokus på kondition, styrka och rörlighet. Under 70-talet ändrades namnet

från *gymnastik* till *idrott* och ”ämnet [skulle] numera bidra till såväl elevernas fysiska, psykiska, sociala som estetiska utveckling.” (Annerstedt 1989:61f).

Antalet kvinnliga elever sjönk under 30-talet, men under 40- och 50-talen blev det en rejäl ökning igen. Under 50-talet var det många kvinnor som började etablera sig på arbetsmarknaden. Det skapades nya jobb inom skolvärlden för att kvinnor skulle få arbete. När det blev samundervisning 1957 genomfördes några ändringar, som till exempel att flickor fortfarande hade examensfrihet och att pojkar nu även skulle ha undervisning i hemkunskap. Det uppstod en stor samhällsutveckling när flickorna nu inte bara fick gå i skolan med pojkarna, utan även för att deras status ökade genom att de nu även kunde arbeta. (Richardsson 2010:119f).

Sandahl (2005) skriver att 60-talet var en tid då särundervisningen dominerade. På 70-talet började den kritiseras då jämställdhetsfrågan satte fart. Däremot var det inte tal om att alla grenar inom idrotten skulle ha samundervisning, utan det skulle vara fler grenar än tidigare med samundervisning. När samundervisning blev en norm kritiserade idrottslärarna detta då de tyckte att det var olämpligt att ha samundervisning inom bollsporter och gymnastik. Det var endast en tredjedel som ansågs vara positiva till denna utveckling av samundervisning. När man hade samundervisning tyckte man att det mest var flickorna som for illa av det. Vad gäller innehållet i undervisningen hade flickorna under 60-talet mer betoning på gymnastik och pojkar mer bollspel. När samundervisningen blev mer vanlig på 70-talet blev även innehållet mer samspelt. När rekommendationer av samundervisning infördes i Lgr 80 blev detta endast verkligt bland lite mer än hälften av skolorna i Sverige. Eftersom det endast var rekommendationer hade lärarna nämligen möjlighet till val av undervisningssätt. (Sandahl 2005:187f).

Idrottens Träningsslära är en bok som har många olika författare. I ett kapitel vid namn, *kvinnor och idrott* skriver Eva Wulff Helge om en undersökning som gjordes 1993 som bevisade att det inte fanns någon procentuell skillnad på vilket kön som håller mest på med idrott. Däremot var det fler män som utövade idrott i en förening. Orsaken till detta anser Wulff Helge är att kvinnor oftast har mer ansvar i hemmet och är stressade, samt att föreningarna är mansdominerade och att det är svårt för kvinnor att komma in. Vidare skriver författaren om hur män är fysiskt starkare än kvinnor men att detta inte är intressant för att även om det finns kvantitativa skillnader är det viktigare med den kvalitativa skillnaden som det i detta fall inte är någon skillnad på. Det är viktigt för kvinnor att idrotta för att stärka bäckenbotten och bukmuskeln. Många kvinnor har svårt att idrotta under menstruationen, men författaren menar att det oftast är förväntningar som bidrar till detta. Därmed uppmanar Wulff Helge kvinnor att inte vara rädda och tro att det skulle inverka negativt på kroppen att ha idrott under menstruationen. Om man skulle träna för hårt är risken att menstruationen blir oregelbunden och för vissa att den inte kommer tillbaka på flera år. I normala fall är det inte så farligt, men för vissa kan detta leda till skador i form av trötthetsymptom och ökad risk för benskörhet. Om man har ett för lågt energiintag kan även menstruationscirkeln störas. Många flickor vill gå ner i vikt och detta leder ibland till att de får anorexia. Därför är det viktigt för tränare och ledare att se till att flickor inte hamnar i den situationen. (Wulff Helge 2002:433f).

Jönsson (2008) skriver i boken *Idrottsfilosofiska introduktioner* om hur sexismen kan ses inom idrotten. Den tydliga företeelsen är hur kvinnorna fick vänta innan de fick komma in i idrottsvärlden. Nu är det få som ifrågasätter när kvinnor idrottar, men det är inte fortfarande riktigt på samma villkor. Kvinnan blir ett sexobjekt och samhället blir därför mer intresserad av en sport där kvinnor deltar. Ett exempel som lyfts fram är när det var volleyboll VM i

Japan 1998 och det beslutades att kvinnorna skulle ha hälften så långa byxor som män. Motiveringen till detta var att det då skulle bli en mer attraktiv sport. (Jönsson 2008:135f).

Jönsson skriver vidare om att Sverige sägs vara "världens mest jämställda land" (Jönsson 2008:146). Om man ser detta utifrån hur många kvinnor som arbetar eller hur socialförsäkringen är uppbyggt i Sverige så är detta en sanning, men om man tittar på till exempel hur många professorer som finns i landet bli detta inte längre en sanning. Inom idrotten finns det ett demokratiskt problem eftersom arbetande kvinnor betalar lika mycket skatt som män, men pengarna går mer till mäns idrott än vad det gör till kvinnorna då det finns fler män som idrottar än kvinnor. Om man då fördelar pengarna mellan kvinnor och män skulle kvinnorna få lika mycket som männen. Om man däremot fördelar pengarna utifrån varje individ som idrottar skulle det kanske kunna bli bättre om det inte var så stor skillnad i kostnad på de olika idrotterna. (Jönsson 2008:146f).

3.4 De svenska läroplanerna

Lgr 62, Lgr 69, Lgr 80 och Lpo 94

I boken *Ett ämne för alla* presenterar Björn Sandahl (2005:112) hur läroplanens utveckling har varit från Lgr 62 till Lpo 94. I Lgr 62 skulle undervisningen anpassas efter könen och i och med puberteten rekommenderades att skolorna skulle ha separata undervisningslokaler för tjejer och killar. Det fanns olämpliga grenar för både pojkar och flickor tills de uppnådde en viss ålder, men flickor fick oftast vänta längre än vad pojkarna fick. Pojkarna hade mer betoning på styrka och kondition i undervisningen medan flickor hade estetik och smidighet. Däremot skulle pojkar och flickor ha samundervisning vid dans.

I Lgr 69 gjordes försök till mindre skillnader mellan pojkar och flickors undervisning. Det var nu som jämställdhet mellan könen skulle börja synas i en läroplanen. Pojkar och flickor skulle behandlas lika, men 7-9 skolor skulle det fortfarande vara särundervisning. I Lgr 69 rekommenderades även att ha särundervisning från och med årskurs fem om det skulle fungera, då det blir en stor skillnad vad gäller prestation mellan könen vid denna ålder. (Sandahl 2005:113).

Den stora förändringen kom med Lgr 80 då skolan nu skulle verka för att det skulle bli jämställdhet mellan pojkar och flickor. Med denna förändring rekommenderades att pojkar och flickor skulle ha samundervisning på idrottslektionerna. Innan denna tid var det olika vad pojkar respektive flickor gjorde på idrottslektionerna, men nu blev det samma innehåll för de båda könen. Sakta försvann den fysiologiska skillnaden mellan pojkar och flickor. I Lpo 94 finns det inga ramar för hur idrottsundervisningen ska utformas. Det blev upp till varje lärare hur man skulle tolka läroplanen och därför finns skilda former av undervisningssätt. (Sandahl 2005:113f).

Annerstedt (1989: 30f) skriver också om Lgr 80. I Lgr 80 ändrades ämnet namn från *gymnastik* till *gymnastik med lek och idrott*. Den stora skillnaden var att det blev en huvudprincip att ha samundervisning. I över 150 år hade det varit särundervisning, men nu ändrades detta successivt till samundervisning. Man skulle kunna tänka sig att lärarna skulle fortbilda sig med denna reform, men det blev inte något av det. Ämnet blev med Lgr 80 obligatoriskt med betoning på bland annat att rörelse är viktigt för hälsan. Även långt in på 70-talet var det skillnad på manlig och kvinnlig idrott. Kvinnor skulle inte syssla med sporter så som fotboll, handboll, bandy och ishockey utan med dans, rytmik och konståkning. Innan

denna tid var det stor skillnad på vad pojkar och flickors kursplan hade för innehåll, men i samband med Lgr 80 blev det inte längre så stor skillnad. När det blev samundervisning blev lärarna fundersamma över målsättningen och innehållet, men ingen forskning på detta ämne hade tagits fram.

Lpo 94

I Lpo 94 ändrade ämnet namn från *Idrott* till *Idrott och hälsa*. Värdegrunden betonas i människors lika värde och jämställdhet mellan kvinnor och män. Ingen ska bli kränkt på grund av kön eller sexuell läggning. Eleverna är olika som individer och undervisningssätten ska anpassas utifrån förutsättningar och behov och det kan inte alltid utformas på samma sätt för alla. Möjligheterna ska vara samma för båda könen. Skolan ska bidra till en harmonisk utveckling genom olika arbetsformer och ge trygghet genom den sociala gemenskapen. Inom skolan ska personalen pröva olika metoder för att sträva efter en kvalitativ utveckling så att barnen når målen som är uppsatta. Skolan ska utgå ifrån varje elevs behov och eleverna ska känna sig trygga med deras förmåga. Skolan ska ge stöd åt elever som har svårigheter. Skolan ska vila på ett demokratisk grund där eleverna får komma med förslag på utformningen av lektioner. Skolan ska inte begränsa ens studier på grund av vilket kön man har. (Lpo 94).

Lgr 11

Namnet *Idrott och hälsa* behålls i Lgr11. Den kommande läroplanen är i grunden den samma som Lpo 94 där demokrati ska speglas i skolan och människors lika värden, jämställdhet mellan kvinnor och män står fast. Skolan ska se till att ingen blir diskriminerad på grund av kön. Undervisningen ska anpassa till varje elev, och detta innebär att det inte är lika för alla. Kvinnor och män ska ha samma rättigheter och möjligheter. Genom den demokratiska grunden ska eleverna få chansen att ha inflytelse på undervisningen. Skolan ska bidra till en harmonisk utveckling hos eleverna genom att variera utformningen av lektionerna. Inom skolan ska nya metoder prövas för en bättre utveckling och följas upp inom personalen. Eleverna ska få inflytande på arbetsformerna. Killar och tjejer ska få lika mycket utrymme i undervisningen. (Lgr 11).

3.5 Japansk utbildnings- och idrottshistoria

En japansk bok vid namn *Gendaitaiku, spootsu taiki: gakkoutaiku, spootsu*. [*Physical education & sports in the future*] skriver Asami m.fl. (1984) om utvecklingen i Japans idrott från slutet av 1800-talet. 1872 kom gymnastiken från västvärlden (Europa och USA) till Japan och skulle undervisas i skolår 1-6, men med brist på kunskap i denna gymnastik blev det inte av att man undervisade. Däremot när amerikanen Leland kom med en annan slags gymnastik till Japan 1878 blev detta mycket populärt i skolor och utövades de kommande 30 åren. Efter dessa 30 år blev Tsuboi utbildningsminister och han accepterade inte denna gymnastikform eftersom den utövades med musik. I slutet av 1800-talet och början av 1900-talet kom militärövningar som kampsporter in i skolans idrottsundervisning. Det var nu också inte endast i skolår 1-6 som idrottsundervisning skulle ske, utan nu hade även ämnet kommit in i 7-9 skolor. Motivet bakom kampsportsutövande i skolan var för att Japan skulle bygga upp en stark militär. Killar och tjejer utövade olika sorts kampsport i skolan. Tidigt på 1900-talet kom också sporter så som baseboll, fotboll, tennis, basketboll mm från USA. Detta var dock inget som skulle komma in i idrottsundervisningen i skolan utan det var "lek" som man sysselsatte sig med på fritiden. År 1913 var svensk gymnastik populär och undervisades i skolan i Japan men på grund av att det inte var så många som kunde undervisa i detta blev det inte särskilt stort. (Asami, Miyashita & Watanabe 1984:8f).

När Japan förlorade andra världskriget 1945 blev den japanska skolan styrd av USA. Tanken var att Japan och USA skulle samarbeta att bygga upp landet igen, men i praktiken var det USA som bestämde över Japan och dess uppbyggnad. Utbildningen blev helt styrd av den amerikansk demokrativänliga inläringen. Amerikanerna ändrade inte bara vad man skulle undervisa utan också hur. Innan andra världskriget hade japanerna lagt mycket fokus på att bygga upp en militär med hjälp av idrottslektionerna, men nu blev hälsa en viktig del i amerikanernas undervisning. När de olympiska spelen började bli mer och mer populära i mitten av 1900-talet blev fokus på utvecklingen hos elevernas olika idrotter viktigare. (Asami, Miyashita & Watanabe 1984:10f).

Vidare skriver författarna att förr var det mycket särundervisning som gällde. Det var endast vid danslektioner som de hade samundervisning. Att ha särundervisning tycker författarna är onaturligt då man har samkönade lektioner i alla andra ämnen. De tycker att om man är tillsammans så blir det mer naturligt och man kan förstå det andra könet bättre. Förr lades det mycket vikt vid att sära på idrotten mellan könen, men nu finns det knappt idrotter som sägs vara mer kvinnliga eller manliga. Några anonyma japanska elever skriver vad som är fördelen vad det gäller samundervisning. Bland annat skriver tjejerna att de vågar prata mer med killar, det blir mindre distans mellan könen så att det blir lättare att bli vän med killar. Tjejerna skriver också att de förstår mer av killarna och att de hjälper till när de inte kan något som gäller idrotten. Killarna skriver ungefär samma saker: De anser att det blir roligare och de tycker att tjejerna förstår bättre instruktionerna så att killarna kan lära sig av dem. Killar tycker att de förstår tjejer bättre och de har mer vana att hjälpa tjejerna som inte kan vissa övningar som de utför i idrottslektionen. (Asami, Miyashita & Watanabe 1984:56f).

3.6 Den japanska läroplanen

I Japan är läroplanen gemensam för alla skolor förutom de privata skolorna. Myndigheten som utformar läroplanen heter *Mombukagakusho* (2010) som på engelska heter [The ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology]. Detta motsvarar kanske de svenska myndigheterna Skolverket, där de utformar läroplaner samt Skolinspektionen där de ser till att läroplaner följs och om inte detta görs, ser Skolinspektionen till att skolorna följer den. Den nuvarande japanska läroplanen skapades 2008. Innan detta fanns det en läroplan som varade i tio år. I den nuvarande läroplanen för Idrott och hälsa belyses vikten av att bygga upp kunskapen hos eleverna så att de ska förstå motionens, hälsans och säkerhetens betydelse. Genom lektionerna ska man utvecklas inom olika aktiviteter och ha roligt. Eleverna ska få undervisning i redskapsgymnastik, friidrott, simning, bollsporter, kampsporter och dans. Inom dessa grenar ska eleverna utvecklas och sköta eventuella redskap med säker hand. Det finns tillägg till läroplanen som beskriver bland annat att vid brist på bassäng behöver inte simning genomföras, men lärarna måste meddela eleverna om hur man ska bete sig i vatten om man till exempel håller på att drunkna m.m. Det står inget skrivet om att man måste bedriva samundervisning eller särundervisning. Den belyser dock att lärarna ska se varje elev som en unik individ. Inom hälsa ska eleverna få kunskap om vilka konsekvenser droger, tobak och alkohol kan ha. Eleverna ska lära sig om stress, och olika sjukdomar som uppstår när man blir gammal. Det är mycket fokus på vardagliga ämnen som man stöter på som till exempel hur barn blir till, akut sjukvård och balansen mellan motion, mat och sömn. (Mombukagakusho 2010, Juli 21).

3.7 Amerikansk utbildnings- och idrottshistoria

Education of Amendments of 1972 som även kallas för Title IX “is a law passed in 1972 that

requires gender equity for boys and girls in every educational program that receives federal funding.”(History of Title IX 2010)

Jay Coakley har i boken *Sport in Society* (1982: Kap 8) skrivit ett kapitel om utvecklingen för kvinnors sport i USA. Coakley skriver att det var en dramatisk ökning av kvinnor som deltog i sporter av någon form under 1970-talet. Anledningen att det blev mer aktuellt var för att det skapades fler möjligheter genom ”Title IX” som skapades 1972. Detta innebar att alla organisationer som fick stöd genom federala finansieringar skulle tillåta kvinnor att idrotta: att det inte skulle bli någon diskriminering gentemot kvinnor. Året då detta verkligen drevs igenom blev 1976. Kvinnor skulle ha lika villkor vad gäller tränare, tid för träning och tävlingar i olika lokaler, redskaps användning m.m.

Kvinnorörelsen stöttade ”Title IX” då den hade samma idéer. Rörelsen ville ha kvinnor som ansökte om att vara med i manliga lag. Det skulle bli rättvist vad det gäller att komma in i ett lag. Kvinnorörelsen jobbade även med att kvinnorna som var hemmafruar nu skulle få komma ut i samhället och börja utöva någon aktivitet som de tyckte om. Även om männen då blev mer aktiva i hemmet, blev idén inte så mycket som de hade hoppats på. När kvinnorna hittade något intresse blev oftast detta utöver hemarbetet. Den så kallade ”Fitness Boom” var också en av anledningarna till att kvinnor under 1970- talet började bli aktiva inom idrotten. Genom ett utökat idrottsutövande blev kvinnor intresserade av att vara vältränade. På grund av detta skapades kvinnliga modeller som unga kunde se upp till. Det var nu inte enbart män som folk såg upp till inom idrotten utan det var människor som var vältränade. (Coakley 1982: Kap 8)

Även om dessa rörelser inspirerade många kvinnor var det fortfarande män som tränade mer än kvinnor på grund av den historia och den formella och informella könsdiskrimineringen som existerade. Den informella är svår att hindra. En negativ norm mot kvinnor kan skapas inom familj och kultur och som alla accepterar. Den formella var att det inte var jämställt mellan könen vad det gällde finansieringen, idrottshallar, redskap och tränare som kvinnorna fick tillgång till. Svårigheten var för männen att helt plötsligt minska alla sina resurser till hälften. Det var också många myter så som att om kvinnor idrottar så blir deras psykiska hälsa sämre m.m. Dessa myter blev vetenskapligt motbevisade så att stereotyper som fanns blev mindre bland människor som hade stereotyper mot kvinnor. (Coakley 1982: Kap 8).

Challenging Role of Public, Civic and Privative Sectors in Sport Culture (2007) är en bok som kom till utifrån den tredje European Association for Sociology of Sports (EASS) som ägde rum i Jyväskylä i Finland år 2006. EASS är en organisation som strävar efter att förbättra sociala problem inom fysiska aktiviteter. Diverse författare har fått lov att vara med i boken och en av dem heter Ales Sekot. Han skriver om den sociologiska och den historiska dimensionen av kvinnor och sport. Sekot skriver att intresset för kulturella skillnader inom genus kom med det faktum att världen inom sport var mansdominerad. Aktuella fundamentala frågor som diskuteras nu för tiden är kvinnornas deltagande samt deras möjligheter och strategier för förbättring så att det blir mer jämställt mellan könen. Även om det fortfarande finns kritik mot det kvinnliga idrottsutövandet så ser man världen över att positionen i kvinnligt deltagande i fysisk aktivitet är bredare nu än vad det var under förra århundradet. Innan första världskriget var kvinnor inte jämställda med män. (Sekot 2007:267f)

The Association For International Sports for All (TAFISA) är en organisation som har 180 medlemmar från 120 länder och som jobbar för att alla ska ha rätt att utöva sport utan att ta hänsyn till ålder, kön, sociala klass, talang, religion eller ras. För att kunna få människor aktiva i sport behövs fritid, något sätt att ta sig till träningen, eventuella redskap m.m. Sociala positioner, ekonomiskt välstånd, var man är i världen och dess kultur kan hindra en från detta.

Men med hjälp av ”Sports for All” vill organisationen ändra så att det inte blir någon diskriminering gentemot kvinnor eller dem som människor i olika länder hindrar från att träna. Ett sätt att se till att detta blir sanning är att kvinnor ska bli lika värda inom idrotten som män är. Ett annat sätt är att hitta nya vägar att utveckla fysisk aktivitet som kan passa kvinnor både biologiskt och kulturellt. (About TAFISA 2010 & Sekot 2007:267f).

I boken *A century of Women: an introduction by Jane Fonda* presenteras ett kapitel om lagar och regler som skapades för kvinnor i Amerika. I denna bok finns berättelser från kvinnor som befann sig i olika situationer förr när de inte var jämställda med män. John F. Kennedy var den första presidenten som kämpade för kvinnors roll i USA. Kennedy lyfte dilemmat att kvinnor läste på universitet, men inte fick något jobb inom det område de hade kämpat för. På 1960- talet var diskriminering gällande genus vanligt. Ruth Bader Ginsburg som var med på den tiden beskriver att på jobbfronten var dörrarna stänga. Hon hade många dåliga förutsättningar: hon var judinna och hade en dotter vilket ansågs vara en börda eftersom hon skulle vara hemma mycket från sitt arbete på grund av sin familj. Ruth trodde att det var så livet var och gjorde inget motstånd. Hon skriver också att det kom en lag år 1964 som heter *Title VII* som står för att det inte får ske någon diskriminering på grund av kön. Ytterligare en rörelse kom vid namn *Equal Pay Act* som säger att det inte ska vara någon skillnad i lön mellan könen. Om inte kvinnor hade klagat och stått upp för sin rätt så hade det inte blivit någon förändring. Från mitten av 60 -talet och början av 70- talet började fler kvinnor få jobb i Amerika men det var fortfarande problem med rättigheter. Kvinnor fick till exempel inte vara gravida om de ville behålla jobbet. (Covey 1994:131f).

Kvinnorörelsen föreslog igen att kvinnor skulle ha samma rättigheter som män under 70- talet. Det var en annan rörelse som kallades *The Equal Rights Amendment (ERA)*. Direkt efter att kvinnor fick rösträtt i USA försökte ERA redan vid 1923 ge kvinnor bättre jobbomöjligheter, men det tog över 50 år innan detta drevs igenom. Det måste dessutom få godkänt från minst 38 stater för att det skulle bli en lag. Resultatet hamnade på tre stater ifrån mål, från att det skulle slå igenom, men idag är det irrelevant att kämpa för detta eftersom kvinnor arbetar nu. Men denna rörelse var ett bidrag till det nuvarande samhället. (Covey 1994:49f).

3.8 Kursmål i USA i ämnet Idrott och Hälsa

I USA har *National Standards for Physical Education* sex olika så kallade ”standards” (engelska) som varje stat utgår ifrån när de gör läroplanen. Dessa är följande:

Standard 1: Demonstrates competency in motor skills and movement patterns needed to perform a variety of physical activities.

Standard 2: Demonstrate understanding of movement concepts, principles, strategies, and tactics as they apply to the learning and performance of physical activities.

Standard 3: Participates regularly in physical activity.

Standard 4: Achieves and maintains a health-enhancing level of physical fitness.

Standard 5: Exhibits responsible personal and social behavior that respects self and others in physical activity settings.

Standard 6: Values physical activity for health, enjoyment, challenge, self-expression, and/or social interaction. (National Association for Sport and Physical Education, 2010).

3.9 Kursmål i ämnet Idrott och Hälsa för den amerikanska privatskolan i Japan

På den amerikanska privatskola där jag intervjuade två lärare, arbetade de efter kursmål som de arbetat fram våren under 2010. Jag fick tillgång till dessa via en lärare som fick logga in på sitt konto via skolans webbplats. Av denna anledning kan jag inte ge någon referens till dessa uppgifter utan ber eventuellt intresserade att kontakta mig för närmare uppgifter kring dessa

kursmål. Man kan diskutera om denna privata amerikanska skolan som ligger i Tokyo kan representera en amerikansk privatskola som ligger i USA, men det är så nära som jag kom för min studie. Resultatet kan ha blivit annorlunda på grund av mitt val av skola.

Kursmålen för skolåren 7-9 på denna privata amerikanska skola, har sitt fokus i tre delar. Den första delen går ut på att skolan vill att eleverna ska utveckla sin personliga och sociala färdighet. Med detta menas att eleverna ska samarbeta, lyssna på feedback som en elev eller en lärare ger, ha disciplin och följa lärarens instruktioner. Den andra delen handlar om motorik. Denna del har mycket fokus på rörelseförmåga då eleverna ska förbättra sina tekniker genom att öva det de inte kan. De ska dessutom ha kontrollerad rörelse och kunna förklara för någon annan hur man utför en viss rörelse med eller utan redskap. Lärarna vill att eleverna ska hitta en idrott som de kan tänka sig att göra även på fritiden eller när de inte längre går i skolan. Den tredje delen heter fysisk aktivitet och kondition. I denna del vill lärarna att eleverna ska få kunskap om balansen mellan fysisk aktivitet och riktig näringslära. Lärarna ska uppmana elever till individuella mål som anknyter till mat och idrott. Det är också viktigt att eleverna lär sig stretchteknik för att förhindra eventuella skador som kan uppstå.

4. Metod och tillvägagångssätt

I denna del presenterar jag hur valet av metoden och urval av personer som har valts, och hur jag har följt en mall för hur en kvalitativ studie ska komma till. Jag har även i denna del presenterar hur jag har gått tillväga när jag har gjort min studie. I slutet av denna del tar jag fram och diskuterar reliabilitet, generaliserbarhet, validitet och etniska aspekter.

4.1 Val av metod

Jag har i min studie intervjuat två svenska, två japanska och två amerikanska idrottslärare som jobbar med elever i skolår 7-9. Jag valde att använda mig av den kvalitativa intervjustudien där jag har formulerat frågorna i förhand, men även hade möjlighet att ställa följdfrågor. Detta innebär att det både var strukturerad och ostrukturerad intervju, så jag hade fasta frågor jag utgick ifrån men också kunde ställa följdfrågor. Jag har dessutom använt mig av svensk, japansk och amerikansk litteratur som beskriver utbildnings- och idrottshistoria samt läroplaner för att kunna diskutera intervjuresultatet med bakgrundsfakta.

Att använda mig av flera olika metoder var min tanke från början. Min tanke var att göra gruppintervjuer och enkäter med elever från skolår 7-9, observationer i klassrummet och intervjuer fler idrottslärare. Dock insåg jag ganska snabbt att jag inte kunde göra allt detta och hinna analysera det på ett bra vis på grund av den begränsade tid som är avsatt för detta arbete. Om jag hade genomfört vad jag hade tänkt från början tror jag att kvalitén på mitt arbete skulle sjunka markant på grund av tidsbrist.

4.2 Urval

Jag bestämde mig för att intervjuer två lärare från varje kultur. Det vill säga två idrottslärare från två olika japanska 7-9 skolor, två idrottslärare från två olika svenska 7-9 skolor och två idrottslärare från den amerikanska skolan som jag studerade vid i Tokyo. Jag valde att använda Trosts (2010:140) bekvämlighetsurval där ”man tar vad man råkar finna.” Jag intervjuade idrottslärare som jag hade haft och hade kontakt med via vänner. Jag valde denna metod för mitt urval då det var begränsat med tid. Jag tog inte någon hänsyn till om de var kvinnliga eller manliga idrottslärare, men försökte hitta lärare som hade jobbat minst tio år men helst 20 år eftersom jag tänkte att de hade mer erfarenhet av att undervisa både sam- och särundervisning.

4.3 Kvalitativ studie

Jag har valt att använda mig av Kvalets sju stadier som Jan Trost anser vara en kvalitativ undersökning när man följer dessa. Kvalets första stadium är *tematisering* där formulering av ämnet utses. Mitt intresse låg i att skriva om för- och nackdelar med sam/särundervisning. Det andra stadiet kallar Kvale *design* där bakgrund av ämnesval och val av metod sätts fram. Om man vill göra en kvalitativ intervju så börjar man vid denna tid att spåna på frågor och urval av respondenter. I mitt fall började jag låna böcker för bakgrundsfakta under sommaren och började bläddra i böcker. Val av metod och urval som har presenterats ovan, bestämde jag ca en månad innan kursens start. Det tredje stadiet är när man intervjuar och får de svar man behöver, samtidigt som man bygger upp en relation med respondenterna under intervjuerna. (Trost 2010:50f).

Jag åkte till Japan för att intervjua fyra av sammanlagt sex respondenter. Detta skedde under loppet av tre veckor och de två resterande intervjuerna utförde jag i Sverige: en innan jag åkte till Japan och en efter. Jag försökte under intervjuerna att skapa en bra miljö där respondenterna fick uttrycka sina åsikter utan att jag reagerade på dem. Det fjärde stadiet heter, *överför till bearbetningsbar form* där intervjumaterialet skulle överföras till ett sätt så att det sedan i femte stadiet kunde bearbetas och analyseras. Efter varje intervju skrev jag ner ord för ord vad de sagt i intervjun genom att lyssna på inspelningen. Om det inte var på svenska översatte jag detta direkt från inspelningen till svenska på papper. Det sjätte stadiet är när man skriver resultatet utifrån den analys som man utgick från vid bearbetningen, och det sista stadiet är *rapportering* där man ska skriva, och vetenskapliga kriterier ska sättas på spets så att det blir variabilitet. Efter att fått ner intervjuerna på papper sammanfattade jag vad respondenterna sagt och skrev sedan på resultatdelen av min uppsats. Jag tog fram det väsentliga från olika litteratur. Slutligen skrev jag analys- och diskussionsdelen. (Trost, 2010:50f).

Nackdelen med den kvalitativa forskning är att man inte når lika många som kvantitativ studie. Om jag hade valt att använda mig utav kvantitativ så kunde jag nå flera och därmed vara mer säker på mitt resultat om det då återkommer gång på gång samma svar. Anledningen varför jag ändå valde att använda mig utav den kvalitativ studie, är för att jag ville få en full förståelse för respondentens svar.

4.4 Genomförandet av intervjuerna

Förarbetet som skedde innan jag hade intervjuerna med mina utvalda var i princip det samma. Jag ringde eller skickade mail med en presentation av mig själv, syftet med min intervju och de frågor som jag skulle ställa. Anledningen till att jag valde att skicka med frågorna var för att respondenterna inte skulle bli nervösa kring vilka frågor som jag skulle ställa vid intervjutillfället, men också för att de skulle ha möjlighet att titta igenom och tänka på svaren innan vi träffades. Stukat (2005:131) skriver om samtyckeskravet inom etiska principer där respondenterna har makten att bestämma om de vill vara med, och om att de har rätt till att avbryta mitt i intervjun. Därför frågade jag mina utvalda om de ville delta och i så fall om jag fick spela in intervjun. Anledningen till inspelningen av intervjuerna är för att Esaiasson m.fl. (2007) ger rådet att göra det, och för att jag skulle kunna fokusera på intervjun och kunna ställa följdfrågor. Fägerborg (1999) skriver att ”Då kan intervjuaren ägna sin odelade uppmärksamhet åt sin samtalspartner och samtalet utan att behöva tänka på att hinna med skrivandet.” (Kajser & Öhlander Red. 1999:63).

När jag fick svar från respondenterna att de kunde delta och tillät mig att spela in, bestämdes därefter datum, tid och plats för intervjuerna. Alla intervjuer skedde på den respektive skolan som lärarna arbetade på förutom den kvinnliga läraren då jag genomförde intervjun i hennes hem av praktiska skäl. Enligt Esaiasson m.fl. (2007) är det bra att vara på en plats där det är lugn och ro, och där respondenterna känner sig bekväma. Detta upplevde jag att mina respondenter hade. Det var ingen av mina respondenter som upplevdes som obekväma under intervjun.

Jag hade sagt till alla att intervjun skulle ta ca 30 minuter. Den kortaste var lite drygt 20 minuter och den längsta var ca 35 minuter. För att vara säker på att intervjun skulle spelas in använde jag mig av två olika inspelningsapparater, men när jag blev trygg med en av dessa valde jag att endast spela in med en apparat. Eftersom jag är själv i mitt arbete intervjuade jag själv och koncentrerade mig på att förstå innebörden av respondenternas svar för att kunna ställa följdfrågor. Intervjufrågorna var styrda i viss mån, men när jag märkte att en respondent

gick in i en annan fråga kunde jag byta ordning på frågorna. När jag ville få reda på något ytterligare än det de svarat, ställde jag följdfrågor.

När Esaiasson m.fl. (2007) skriver om intervjuguiden så råder de den som intervjuar att börja intervjun med ”uppvärmningsfrågor”. De skriver att ”[s]yftet med inledningsfrågorna är att skapa kontakt och upprätta en god spänning.” (Esaiasson et al. 2007:298). När jag intervjuade de japanska idrottslärarna kunde jag inte skapa en avslappnad miljö lika lätt som jag kunde med de övriga. Jag tror detta hade med att jag inte kände dessa lärare och för den respekt som en underåring som jag behövde ha för de äldre i den japanska kulturen. Efter inledningsfrågorna kom vi in på de tematiska samt uppföljningsfrågorna. Jag avslutade alltid intervjuerna med utrymme för om de ville lägga till något. Det kom oftast fram lite mer från lärarna vid det stadiet.

4.5 Reliabilitet

När man gör en intervjustudie kan man inte vara helt säker på att svaren är äkta eftersom man gör en studie med människor som kan ändra åsikter. Däremot valde jag erfarna idrottslärare och när man är äldre så har man en tendens att inte ändra sin åsikt så radikalt som man kan göra när man är yngre. Enligt mina mått märkte jag inte någon falskhet i respondenternas svar.

Nackdelen att ha erfarna lärare istället för nyexaminerad är att de äldre kanske inte har haft lika mycket genus i sin utbildning som en nyexaminerad lärare har. Eftersom debatten om genus har förts fram under 70-talet, innebär det att lärarna som har tagit examen innan dess har inte så mycket att säga om genusperspektiv. Däremot tror jag att de har blivit berörd av detta i samhället utanför skolan som kan bidra till debatten om genus i skolan.

4.6 Generaliserbarhet

Stukat (2005:129) skriver om vikten att diskutera generaliserbarhet. I min kvalitativa studie där jag endast gör intervju med sex personer kan man inte generalisera något, eftersom det finns så många andra idrottslärare som jag inte har intervjuat. Däremot genom dessa intervjuer kan man få en inblick av hur erfarna idrottslärarna tänker kring mitt ämne. Jag kan heller inte generalisera något som har med olika kulturer att göra, eftersom jag endast har intervjuat två idrottslärare per land som jag har utvalt.

4.7 Validitet

Undersökningen som jag bedrev har med människors åsikter att göra och människor kan ändra sina åsikter från dag till dag. Därför kan man inte säga att min studie har en hög validitet. Däremot valde jag att intervju erfarna idrottslärare så att mina resultat skulle bygga på mycket erfarenhet. Om man räknar de åren som mina respondenter har arbetat som idrottslärare är det sammanlagt 186 år. Detta anser jag är ganska många år av erfarenhet att luta sig mot. Detta betyder också att alla förutom en (Tanaka) har haft erfarenhet av både sär- och samundervisning och kunde därför ha åsikt om båda undervisningsmetoder, vilket var en stor fördel inför detta arbete (se också diskussionen i 6.3).

4.8 Etniska aspekter

Jag har följt mallen som Stukat (2005:130f) presenterar i boken Att skriva examensarbete inom *utbildningsvetenskap*. Det är en mall som Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) har tagit fram som följer fyra punkter: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Med informationskravet innebär att man ska informera om syftet med undersökningen, och deras rätt i att tacka nej till medverkan när som helst. Jag skickade ett mail till de personer som jag hade valt ut (se 4.2)

med information om mitt arbete och en förfrågan till medverkan. Jag förklarade även att jag endast kommer att använda materialet för min uppsats och att ingen annan än jag skulle få komma åt materialet. Samtyckeskravet betyder att de personer jag frågar har rätten att tacka nej till deltagandet när som helst. I mitt fall blev det inga nekande svar före, under eller efter intervjun. Konfidentialitetskravet innebär att man måste ta hänsyn till anonymitet, vilket jag gör eftersom jag använder mig av påhittade namn vid resultatredovisningen och diskussionen. Nyttjandekravet som ställs är att jag inte får använda materialet som jag samlar in till något annat syfte än vad jag kommit överens om med deltagarna: som i detta fall är denna uppsats.

5. Resultatredovisning

Här kommer jag att presentera de sex olika personer som jag har intervjuat. Jag har namngett dessa respondenter med tillfälliga namn då jag vill ta hänsyn till anonymitet. Taro och Tanaka är japaner, Heather och Cameron är amerikaner, och Peter och Johnny är svenskar. På grund bland annat av det var flera språk inblandade, har jag valt att sammanfatta intervjuerna och lyfta fram det väsentliga från de frågor jag har ställt. Det finns därför mycket få citat från dessa intervjuer och bara när det tycktes vara viktigt för läsaren att kunna veta de exakta ord som respondenterna använde. Frågorna som jag har ställt finns att läsa på bilagorna. Anledningen till att det finns mer text kopplat till vissa respondenter, beror helt enkelt på att dessa personer svarat utförligare på frågorna än de övriga. Alla lärare som jag intervjuade undervisar på olika skolor förutom Heather och Cameron som undervisar på en och samma skola och således är kollegor.

Respondenterna som presenteras här är lite äldre idrottslärare som har dock mycket erfarenhet av att undervisa i idrott och hälsa. Det varierar när mina respondenter tog sin lärarexamen, och därför är det noga med att påpeka att genus diskussionen som började växa fram under 70-talet kanske inte alla mina respondenter hade utbildning i. Därför kan resultatet bli annorlunda om man skulle ha intervjuat nyexaminerad lärare eller lärare som har varit verksamma under några år.

Under intervjun insåg både jag och mina respondenter att fördelarna med samundervisning var nackdelar med särundervisning och nackdelarna med särundervisning var fördelar med samundervisning. Därför kan det upplevas att de presenteras mer fördelarna med de två undervisningssätten än vad det gör med nackdelarna.

5.1 Taro

Taro är japan som är 48 år och har arbetat som idrottslärare i 26 år. Skolan ligger i en kommun som heter Nasu-gun, som ligger 20 mil norr om Tokyo. Taro har huvudansvar för ämnet idrott och hälsa i den skola som han har arbetat nu i åtta år. I en idrottsklass är det mellan 24 och 35 elever. Det finns en bestämmelse inom kommunen att man inte får vara fler än 35. Rektorn har sagt åt honom att välja undervisningssätt och Taro har valt att ha samundervisning. Anledningen till hans val är att eleverna kan lära känna det andra könets positiva sidor och lära sig att acceptera varandra för den man är. Eleverna lär sig att vara rädda om varandra och killarna kanske inte blir lika aggressiva utan försöker hjälpa tjejerna istället. När han själv gick skolåren 7-9 hade han särundervisning.

Fördelen med särundervisningen som Taro upplever, är att tekniken blir bättre hos eleverna. När man har särundervisning så finns det fler elever som är på samma nivå och då är det lättare att förbättra tekniken. I fotboll till exempel är det stor skillnad på hur duktiga tjejer respektive killar är. Där kan man då uppleva att särundervisning är ett lärosätt som ger positivt resultat. På Taros före detta arbetsplats gjorde tjejer och killar olika saker. Ett exempel är friidrott där tjejerna sprang 1,5 km när killarna sprang 3 km. En annan skillnad var att killarna utövade kampsporter medan tjejerna dansade. Taro ser inte skillnad på killar och tjejer, utan han ser på individens prestation. Om man ser på hur fort man kan springa, så är killarna snabbare, men han tar fokus på individen. Taro ser under lektionerna hur de snabba ger råd till dem som inte kan springa så snabbt och de som inte kan springa så snabbt vänder sig till dem som kan. Senare uttrycker Taro att det är viktigt att ha samundervisning då tjejerna kan se hur killarna springer fortare medan killarna kan se hur mjuka rörelser tjejerna har. Det är viktigt att kunna ge och ta från varandra.

Förr var kampsport för män och dans för kvinnor men nu så anser Taro inte att det finns sådana resonemang. Monbukagakusho, som kommer ut med lagar för den japanska skolan har bestämt att skolor inte ska skilja på pojkar och flickor på det sättet längre. Mer och mer anpassas japaner efter denna kultur och det blir mindre och mindre skillnad i manlig och kvinnlig idrott.

Taro tycker inte att det är så mycket negativt med särundervisning, men han föredrar att undervisa samkönat. Hans resonemang är att om eleverna är vana sedan årskurs 1-6 att ha samundervisning så blir det ingen förändring när de börjar årskurs sju. Om det skulle vara särundervisning så anser Taro att det skulle bli mer klagomål för att det blir en förändring för eleverna. Även om det finns skillnad fysiskt mellan könen så kan man som lärare se individen. Fördelen med samundervisning är att killarna är ödmjuka inför tjejerna och att de lär av varandra. Bland Taros elever finns inga elever som inte vill vara med på grund av att de har samundervisning. Taro tycker att det är ifrån erfarenhet som de uttrycker sin åsikt, och när de inte har upplevt särundervisning blir det inget prat om det. Han upplever inte att det finns elever som tycker att det är pinsamt, eller irriterar sig över det andra könet. Dessutom har det inte kommit någon elev och sagt att den inte vill vara med för att det är samkönat.

Taro modifierar undervisningssätten i viss mån när han nu har samundervisning. Om man till exempel spelar fotboll eller basket under lektionen, innebär detta ganska mycket tackling. Tjejerna kan då skada sig lättare och då modifierar han reglerna så att det inte blir så mycket tackling. Förr i Japan hade de flesta skolor särundervisning, men nu är det mer och mer skolor som har samundervisning. Speciellt när läroplanen inte har några bestämmelser vilket undervisningssätt man ska arbeta med. Han har inga negativa åsikter vad det gäller att ha samundervisning.

Skolan pratar inte så mycket om frågan om man ska ha sam/sär undervisning. Däremot träffas idrottslärare i regionen och pratar om det. Där finns det lärare som tycker att det är bättre att ha särundervisning. Taro berättar att deras resonemang vilar i bekvämlighet då man inte behöver ha olika nivåer av teknik i idrottshallen. Behovet av att tillämpa specialregler är då inte heller nödvändigt. Taros fundering går vidare till varför det endast är ämnet idrott man skiljer eleverna åt när man har samundervisning i alla andra ämnen på skolan. Men antalet lärare bland dem i regionen som vill bedriva samundervisning ökar.

I skolan som han undervisar på splittrar Taro aldrig på tjejer och killar. Det är endast när man har en stor friluftsdag som man tävlar mellan könen. Dels för att i dessa grenar är det mycket skillnad i resultat men även för att vissa grenar innehåller tackling. Under en vanlig idrottslektion splittrar han dem inte. Då tävlar de mot sig själva och inte emot varandra.

Till frågan vilket kön som tar mest plats så svarar han att det beror på klasserna. Det är personligheten som styr, inte om man är tjej eller kille.

I grund och botten ser han nu att det är självklart att undervisa killar och tjejer ihop. Lärarna inom regionen skiljer sig åt på denna fråga, men Taro har inga funderingar på att man ska splittra dem igen. Om tio år så tror Taro att det kommer bli fler och fler lärare som undervisar samkönat. Om man har samundervisning så tror han att killar lär tjejerna och tjejerna lär killarna.

5.2 Tanaka

Tanaka är japan och är 60 år. Han har arbetat som idrottslärare i 39 år. Han har arbetat i Tokyo distriktet som är huvudstaden i Japan. Detta är hans sjätte skola som arbetsplats. Det

finns inga bestämmelser hur länge man ska vara på en skola i Japan, men som mest har han varit åtta år på samma skola. När han gick mellan årskurs sju och nio hade han särundervisning. Han har aldrig varit med om att undervisa samkönat. Det finns ingen stor orsak till varför denna skola har särundervisning, men det är på grund av att det alltid har varit på det viset. Det har inte förekommit att skolan har pratat om att ha samundervisning utan det har flutit på länge, men idrottslärarna har bestämt att det ska vara särundervisning. I läroplanen finns det inga bestämmelser för om man ska ha sam- eller särundervisning. Det är upp till varje skola och idrottslärargrupp för att bestämma.

Fördelen med att ha särundervisning är att det blir lättare att sträva efter samma mål då killar och tjejer visar på skillnader i styrka och snabbhet. Om man har samundervisning så blir det för stor skillnad i styrka och uthållighet menar han. Det är inte så mycket skillnad när man går i grundskolan, men från årskurs åtta och nio och i gymnasiet, blir det större fysisk skillnad så om man är själv och har samundervisning blir det säkert svårt och jobbigt säger han. Så Tanaka antar att det är lättare att undervisa när klassen är uppdelad.

Tanaka upplever att det inte längre finns någon kvinnlig respektive manlig idrott. Det flesta saker kan båda könen göra lika bra menar han. Om man jämför killar och tjejers utveckling tycker Tanaka att killarna är snabbare än tjejerna. Undervisningen skiljer sig inte beroende på vilket kön man undervisar. Däremot tar det mindre tid för killarna då läraren måste förklara mer när han undervisar tjejer. Innehållet i undervisningen är oftast den samma men det finns tillfällen där till exempel killarna springer en längre stäcka än vad tjejerna gör i friidrotten.

Tanaka tycker att det är svårt att veta vad den japanska kulturen har för tankesätt, men han har inga negativa tankar kring samundervisning. Han har aldrig undervisat samkönat, och är van vid särundervisning så det är lättare för honom att ha särundervisning. Om man har samundervisning tror Tanaka att det känns konstigt för eleverna i början och har han svårt att veta om det är positivt eller negativt. Han tror dock att eleverna skulle lära känna det andra könet bättre.

Samtliga idrottslektioner förutom de lektioner som tar upp hälsa i teorin, bedrivs som särundervisning. Under idrottsdagar med friidrott har de samundervisning men under olika idrottsgrenar är eleverna uppdelade. Det förekommer inte att de tävlar ihop. Det finns bara en simbassäng så de delar bassängen i två och har lektion samtidigt med olika instruktioner från olika lärare. Det finns vissa elever som känner sig obekväma med att ha simning ihop, men det är inte så att eleverna vägrar vara med. Men Tanaka tänker att det säkert finns många som tycker det är pinsamt att visa upp sig inför det andra könet. Till exempel tjejer som är lite överviktiga. När eleverna var i skolåren 1-6 hade de samundervisning, men när de går i årskurs sju till nio tycker Tanaka att eleverna blir mer nyfikna på det andra könet.

Tanaka tror inte att hans undervisningssätt ändras om han nu skulle ha samundervisning, men han skulle nog behöva anpassa undervisningssättet en aning då det förekommer skillnader i styrka och snabbhet. Innehållet är det samma, men individuella mål blir nog olika.

Till frågan vem som tar mest plats i klassen hade Tanaka svårt att svara då han aldrig har undervisat på det sättet. Däremot tror han att ju fler av ett kön som finns i klassen, desto mer plats tar de. Om det är mer tjejer i klassen så är det tjejerna som tar mer plats medan om det är mer killar så tar killarna mer plats. Tanaka tror att det finns elever som vill ha samundervisning. Han tror även att de som i nuläget inte kan tänka sig detta kan komma att vänja sig efter ett tag med samundervisning. I början när de inte har erfarenhet av samundervisning tror han att det kommer att förekomma elever som blir blyga och tycker att

det är pinsamt, men när man blir van vid det så tror han inte att det kommer bli så stora bekymmer. Om han skulle bedriva samundervisning kommer han inte att förändra innehållet.

Om tio år tror Tanaka att det är många skolor som fortfarande har särundervisning, men han tror att idrotter som man utövar tillsammans kommer att öka. Japans *Mombukagakusho* (2010) [The ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology] ser gärna att samundervisningen ökar. I nuvarande läroplan som funnits sedan tio år står det inget om att killarna behöver utföra dans, men i den läroplan som blir aktuell snart ska killarna också ha dans och de ska också utöva detta samkönat. Även kampsporter som tjejerna utövade endast med tjejer ska nu utövas tillsammans med killar. Eftersom Japan förändras på detta vis tror Tanaka att det kommer bli fler och fler grenar inom idrotten som blir obligatoriskt att ha samundervisning på idrottslektioner.

Det som Tanaka ser som det största problemet med idrotten är att det finns en bestämmelse inom Tokyo att man ska undervisa 40 elever på en lärare. Det skulle vara bättre om det endast var 25 till 30 elever säger han. Detta på grund av att det är svårt att hålla reda på alla. Detta dilemma är viktigare att lösa än om man ska ha samundervisning eller inte enligt honom. Även om det är samkönat så tycker han att det är alldeles för många elever med 40.

Tanaka kan förstå idén med att ha samundervisning men det praktiska är han mer fundersam över. Det är svårare att planera då det är svårt att veta vad man ska fokusera på och då skulle det ta mycket längre tid att planera. Därför är det mer bekvämt att ha särundervisning uttrycker han. Om lärarna har erfarenhet av det så tror Tanaka att det skulle fungera bättre och bättre. Tanaka tror att det kommer bli en våg där allt fler har samundervisning. Men i årskurs 7 och 8 kommer det att vara svårt att undervisa ihop då det är för stor skillnad i styrka och kondition mellan eleverna.

5.3 Heather

Heather är amerikan som är 45 år. Hon har jobbat som idrottslärare i tretton år varav sju av dem på den nuvarande skolan. Den nuvarande skolan ligger tre mil nordväst från Tokyo och är en internationell privat skola där även Cameron jobbar. I denna skola går elever från förskolan upp till gymnasiet. Heather arbetar dock endast från och med årskurs sju inom idrott och hälsa upp till gymnasiet. Heather har huvudansvar för hur idrottslektionerna ska se ut: om det ska vara sam- eller särundervisning. Just nu är det särundervisning för årskurs sju och åtta, men från årskurs nio är det samundervisning. Den största klassen som hon undervisar är en särundervisningsklass där hon har 28 tjejer och i den mixade har hon ca 17 elever. När hon gick mellan årskurs sju och nio skola själv hade hon särundervisning. Detta tyckte hon inte om då hon var duktig i idrott och inte kände att hon kunde utveckla sin teknik i olika grenar. När hon kom till gymnasiet blev det samundervisning och då kunde hon utvecklas bättre. Skolan hon jobbar på nu är en privat skola och därför har de frihet att bestämma undervisningssätt själva.

En fördel med särundervisning är att de flesta tjejerna är avslappnade när de har idrott. En del tjejer kan vara avslappnade även framför killar men inte alla. En annan fördel är att eleverna har ungefär samma nivå inom tekniken och då blir det lättare att undervisa då man kan jobba utifrån samma utgångspunkt. Den tredje fördelen är att eleverna kan prata om allting i klassen. För det mesta finns killarna med under skoldagen och ibland uppstår det frågor kring exempelvis menstruation e.t.c. Frågor som tjejer kan vilja prata med en kvinnlig lärare om. Lektioner i hälsa ligger under idrotten på denna skola och det är just då tjejerna vågar ställa känsliga frågor som de inte vill att killarna ska höra.

Fördelen att ha samundervisning är att det är mer som livet utanför skolan. När de kommer ut i världen är det svårt att aktivera sig bara med tjejer när världen är samkönad. Därför blir det viktigare att öva i att samarbeta med killar och vara trygga med dem. Den andra fördelen kan man se när det finns duktiga tjejer som inte blir utmanade om man har särundervisning. Däremot har tjejerna vid samundervisning en plats där de kan utveckla sina begåvningar och tekniker. Den tredje fördelen är att eleverna lär sig hur man kan bygga vänskap och ha roligt ihop. Dock så måste man som lärare vara observant när man har samundervisning så att svaga tjejer inte blir utsatta när killarna är med.

Just nu har skolan särundervisning från sexan till och med åttan men från och med nian och under gymnasiet har de samundervisning. Detta år är det första året som denna skola har samundervisning från nian till gymnasiet. Heather har sedan sju år tillbaka när hon började jobba på skolan, föreslagit till skolledningen om att de kan ha samundervisning från och med nian, och inför hösten 2010 gick skolledningen och idrottslärarna med på det. Det var en bra tidpunkt för en förändring då en del i läroplanen skulle revideras i denna privata skola. För att komma fram till att hon verkligen ville ha samundervisning frågade hon inte endast skolledningen och andra idrottslärare utan gjorde även en enkät och intervju med eleverna. Det händer att årskurs sju och åtta också har samundervisning till exempel när det regnar.

När årskurs nio nu har samundervisning blev denna övergång smidigare än vad Heather hade tänkt. När det var särundervisning kunde Heather se en tendens att tjejerna flummade runt, men när killarna nu är med försöker de mer. När killarna hade särundervisning blev det bråk och svaga killar blev retade och oftast fortsatte detta i omklädningsrummet. När skolan ändrade till samkönat så syntes det inte lika tydligt att killarna var svaga då det fanns tjejer som var svagare än killarna. Dessutom skrämde starka killar inte bort de svaga killarna lika lätt. Detta var också anledningen till varför det blev samundervisning.

Elevernas reaktion varierade när de bytte undervisningssätt till samundervisning. Vissa elever säger "äntligen!", andra tar lite mer tid på sig att anpassa sig och en del vill gå tillbaka till så som det var tidigare. Detta är ett slags experiment som skolan genom Heather har satsat på och lärarna ska efter ett år diskutera kring hur det fungerade och om de ska ha det på detta sätt i framtiden eller om de kommer återgå till den tidigare särundervisningen. När det gäller att ha samundervisning bland årskurs sju till åtta tror Heather inte att det kommer ske än på länge då hon tycker att fördelarna där väger tyngre än vad fördelarna för samundervisning gör. Fördelen med denna privata skola är att lärarna kan bestämma hur undervisningssätten ska vara medan de i USA måste ha samundervisning. Heather tycker inte att man behöver vara trångsynt när man bestämmer undervisningssätten. Man behöver inte bestämma att det alltid kommer vara sam- eller särundervisning, utan se på eleverna och deras behov och bestämma utifrån det vilket undervisningssätt skolan ska använda sig av. Det är också utifrån vilka lärare som finns och vad som är bekvämt och lämpligt.

Heather tror att all idrott är könsneutral. Alla ska få chansen att testa på så många idrottsaktiviteter som möjligt för att senare i livet utföra idrott som de tycker om och som passar för deras kropp. Heather säger att om vi som lärare säger att detta är en kvinnlig alternativt manligt sport så missar eleverna en idrott som de kanske blir jätteduktiga i. Ibland väljer ett kön likadana aktiviteter, men då är det inte från lärarens sida utan från elevens. Vidare i intervjun säger hon att innehållet i undervisningen varierar om det är särundervisning. Brottnings till exempel har endast killar, och tjejer har landhockey. (Landhockey är som bandy men utan is.) Anledningen är att killarna har mer tendens att slå sönder klubborna i landhockey och för att kvinnliga lärare inte är vana vid brottnings och manliga inte vana med

landhockey. I privata skolor är de inte så stränga med läroplanen, och då har läraren mer frihet att välja vad de ska undervisa.

Undervisningssätten varierar när Heather undervisar endast killar eller endast tjejer. Med flickorna är hon en förebild medans med killarna måste hon visa hennes skicklighet i teknik för att få respekt och för att de ska lyssna på henne. När Heather undervisar tjejer så använder hon sig av att de är lika genom att relatera till dem och hon har inte behov av att glänsa i teknik. Innehållet i undervisningen säger hon dock är det samma.

Heather berättar vidare om ett tillägg i lagstiftningen som kom år 1972 (Title IX amendment, se 3.7) och som gjorde en stor skillnad i USA. Efter denna tid satsade tjejerna mer på idrott då de fick mer tillfälle att utöva någon valfri aktivitet. Med förändringen blev det så att man nu skulle ha samundervisning i skolor under idrottslektionen. Så nu är det mer normalt att skolor har samundervisning än att de har särundervisning. Sporter som eleverna utövar efter skolan är också nu mera samkönade. Detta betyder att tjejerna får göra uttagningar tillsammans med killarna. I Japan har man nyligen sett att en kvinnlig basebollspelare kom in i killarnas lag medans hennes bror som också försökte komma in inte lyckades. Vissa privata skolor i USA har dock särundervisning, detta ibland på grund av religiösa anledningar som när de har simning och det anses vara för synligt för det andra könet. Det finns också lärare som tycker att tjejerna inte ska utöva så mycket aggressiva sporter utan mer balett och skridskoåkning o.s.v. Men det är mer normalt med samundervisning.

Undervisningssätten ändras när man går från särundervisning till samundervisning. Med samundervisningen läggs det mer vikt vid de sociala tekniker som Heather bygger upp. Hon är intresserad av att eleverna ska kommunicera, samspela positivt, öva upp strategier som ett lag. Hennes betoning har blivit att ha mindre teknik och mer av samspel.

Till frågan vilket kön som tar mer plats svarar Heather att det inte är någon skillnad. Däremot har killarna bättre teknik i fotboll så de sticker ut mer och hon har också låtit dem få ta rollen som ledare när hon har fotboll på idrotten. Detta förändras när man till exempel har volleyboll. Det är många tjejer som har detta som sport efter skolan och då är de duktigare i detta. Därför skiljer det i olika sporter och det är mer individuellt än att det har med kön att göra.

Heather tror att det som är mest pinsamt för eleverna är att visa upp sina olika tekniker inom idrottsgrenarna under samundervisningen. Om de inte är duktiga så vill de inte utföra aktiviteterna. Detta är mer känsligt bland skolår 7-9 och därför är de uppdelade beroende på kön. Att bygga upp en bra teknik är viktigt för eleverna innan de kommer in på samkönade idrottslektioner. Dock kan hon se att tjejer har svårt med tekniken även om de går på gymnasiet när det kanske gick bättre när det endast var tjejer från årskurs 7 till 9. Tjejerna känner sig mer utpekade inför alla andra.

Om tio år så tror Heather att det fortfarande är samkönat i USA för att det är nu en del av deras kultur. I den skola som hon jobbar på, tror hon att det kommer att bli mindre prat om genus. Hon tror att det kommer bli mindre prat om att en manlig lärare inte får undervisa endast tjejer. Heather tror ändå att det kommer bli mer vanligt med samundervisning. Innan hon kom till denna skola arbetade hon i en skola där det var endast tjejer och lärarna var också kvinnliga. Nu har de anställt fler manliga idrottslärare och det återstår endast en kvinnlig lärare. Heathers rädsla är att det kommer bli mer manliga lärare som undervisar tjejer. Hon tycker det är viktigt att kvinnlig lärare finns för tjejerna. Hon tror att kvinnlig lärare kan tillföra något annat än vad manliga kan. Tjejerna behöver kvinnliga förebilder, den sociala atmosfären, att idrott ska vara mer än bara tävling, yttrande av skönhet, och ett sunt

kroppsideal. Det är inte *alla* manliga lärare som har fokus på tävling, men det är viktigt att ha balansen mellan kvinnliga och manliga lärare på skolan.

Till sist uttrycker Heather att detta är ett intressant ämne och eftersom lärarna har en makt att bestämma undervisningssätten så är det viktigt att det blir rätt för eleverna. Det är inte bara utifrån tekniken man ska tänka utan det är mer komplicerat än så. Det är viktigt att man inte bara tar det ena eller det andra undervisningssättet för bekvämlighetens skull eller för att det alltid har varit på det sättet, utan tänka på elevens bästa. Det är viktigt att tänka på helhetsbilden.

5.4 Cameron

Cameron är också amerikan som jobbat i samma skola som Heather. Cameron är 66 år och önskar jobba kvar i tre till fyra år till innan han tar pension. Han har undervisat i 33 år och förutom några enstaka tillfällen har han jobbat på en och samma skola där han också arbetar idag. När han själv gick mellan årskurs sju och nio hade han särundervisning. Som Heather har han särundervisning med årskurs sju och åtta medans med årskurs nio har han samundervisning. Som mest har han en klass på 24 killar bland årskurs 7-9. Som minst har han 17 elever men då tillämpar han samundervisning.

Fördelen med särundervisning bland killarna i årskurs 7-9 är att de inte är redo att ha samundervisning emotionellt. Vissa tjejer är duktigare än killar, men oftast har tjejerna lite sämre teknik. Killarna är mer fysiska och aggressiva och det uppskattar inte tjejer när de är i samma klass. Inom killgruppen är de på ungefär samma nivå vad gäller skicklighet och då blir det roligare på grund av att det bli mer jämna lag. Samma sak för tjejerna kan också sägas, uttrycker Cameron. Tjejerna behöver inte vara oroliga för killarna att de är för aggressiva eller har mycket fysisk kontakt. Dessutom är inte tjejerna lika tävlingsinriktade som killarna är.

Fördelarna med samundervisningen är att man kan uppskatta de olikheter som finns i hur eleverna lär sig olika tekniker. Dessutom tror Cameron att det skapar en miljö där killar och tjejer kan utveckla sin samarbetsförmåga och samverkande inlärning. Han tror även att det är bra att man kan lugna ner killarnas känslor som är lite mer instabila.

Cameron har varit van vid särundervisning men vid enstaka tillfällen, speciellt för de äldre gymnasieeleverna, har han undervisat samkönat förutom detta år då gymnasieeleverna har samundervisning. Det har tidigare inte varit för årskurs nio och år 2009 på gymnasiet då det fortfarande fanns känslomässiga killar. Att ha möjlighet att undervisa hur man vill i skolan kan ge eleverna en positiv kontinuitet i inlärningen. Det blir mer ”ge och ta” när båda könen deltar i samma undervisning. På gymnasiet är eleverna mer känslomässigt stabila än vad årskurs 7-9 eleverna är. Vanligtvis tycker han inte att man ska ha särundervisning.

Cameron tycker inte att det finns idrott som är mer anpassad efter det ena könet eller det andra. Han tycker dock inte om när man utövar brottnig samkönat. Men om det är särundervisning ser han inte något problem med det. Chansen för tjejer och killar att prova på sporter ska vara lika. Efter skolan finns det skolsporter, och där är det endast tjejer som övar och tävlar i volleyboll då det inte finns andra skolor runt om kring som har volleyboll för killar. Han tycker att sporter där båda könen kan delta ger mer i inlärningen hos eleverna.

Cameron vet inte om det finns skolor som har särundervisning på gymnasienivå i USA. Under senare 80-talet och början på 90- talet hade många allmänna skolor på västkusten i USA samundervisning. Från årskurs sju till nio vet han inte lika säkert huruvida idrottslektionerna är samkönade eller inte. I privata skolor var det mer vanligt att man hade särundervisning men

nu kan detta ha ändrats. Däremot uttrycker Cameron att han vet att det var en trend i amerikanska allmänna skolor speciellt på västkusten att ha samundervisning. Den amerikanska kulturen har mer accepterat att killar och tjejer idrottar tillsammans. Eftersom kulturen och samhället ändrar sin syn på detta område, tror Cameron även att tankesättet om samkönad idrott tar fart.

Idrottslärarna och skolledningen bestämmer tillsammans om undervisningssätten men idrottslärarna bestämmer sedan själva hur det ska ske. Till exempel att samundervisningen ska innehålla tre olika elevgrupper i en årskurs etc. I slutet av förra skolåret och i början av detta skolår diskuterade vi om undervisningssätten mycket, men inte nu när det rullar på med lektionerna säger Cameron.

Det är inte bara när det regnar som årskurs sju och åtta har samkonade lektioner. Även om det inte regnar kan eleverna ha samundervisning då det kanske är en gren som är möjligt att ha tillsammans. Vanligtvis sker detta en gång i början av året och en i slutet av året. Detta bestämmer idrottslärarna ihop när det ska ske.

När nu årskurs nio har samundervisning har eleverna inte något val, men det fungerar bra då det är en mindre grupp och de blir väldigt sammansvetsade efter ett par veckors idrott. Det blir en grupp som förenar och ett starkt sammanhängande band mellan dem som de inte normalt har om de har särundervisning. Detta är också fördelen med att ha samundervisning.

Hur Cameron undervisar varierar beroende på om han har samundervisning eller särundervisning. Varje elev lär sig inte samma sak på samma sätt på samma tid. Många tjejers teknik är inte lika bra som killarnas så han undervisar olika. Han poängterar att man måste i samundervisning lära sig att uppskatta olikheten hos det ena och det andra könet. Detta tror inte Cameron är så tydligt när det bara är killar mot vad det är när det är samkonat. Så metoderna ändras så att eleverna inte bara kan höra instruktionerna, utan också se på hur man gör detta med hjälp av klasskamraterna. Det är viktigt att de som inte är skickliga kan titta på dem som är duktiga och lära av varandra. Till frågan vem som tar mer plats så säger Cameron att det inte är könen som bestämmer utan att det är individen. Det är inte så stor skillnad mellan könen vad gäller vem som är mer energisk, känslomässig eller vem som är mest förväntansfull inför de olika momenten. Så det är inte skillnad mellan könen i den frågan.

Det mest pinsamma för tjejer när de har samundervisning är att de inte är lika säkra på sin teknik som killarna är. Killarna blir inte lika blyga även om de visar att de inte är så skickliga som de önskas vara. Det finns killar som inte är bekväma med att tjejerna är skickligare än vad de är. Även om båda könen kan uppleva pinsamheter så tror Cameron att tjejerna upplever mer pinsamheter av att ha samundervisning än vad killarna gör.

Om tio år, tror han att det blir mer samundervisning på den nuvarande skolan där han arbetar.

5.5 Peter

Peter är svensk idrottslärare som är 54 år gammal. Han jobbar i en sju till nio skola i Alingsås kommun som ligger fem mil nordöst om Göteborg. Han har arbetat som idrottslärare i 35 år, men under dessa år har han varit utbildad i 25 år. När Peter själv gick mellan årskurs sju och nio hade han särundervisning. Han undervisade särundervisning när han inte var utbildad de första tio åren och då skapade han lektioner utifrån vad han kom ihåg från sina idrottslektioner när han själv gick mellan årskurs sju och nio. Förr var det mycket fokus på tidtagning, mätning och resultat. Ibland hade de samundervisning, och då upplevde Peter att

det var kul. Just nu undervisar han samkönade i den skolan han är lärare på men ibland förekommer det att elevgruppen delas upp utifrån kön.

Genom intervjun kan man se att han tycker att det är bra med samundervisning. Peter säger följande på intervjun.

Mycket roligare och ha både och! Roligare att vara ihop. Mycket roligare att ha ihop! Jag ska säga att om man i skolan idag skulle gå isär igen då tror jag att jag byter jobb. Gud, va tråkigt [formell intervju, 2010-10-28].

Om man undervisar pojkar och flickor för sig, anser Peter att man går tillbaka i tiden, inte framåt. Som argument beskriver han att samhället är samkönat, och varför ska man då sära på eleverna under idrottslektionen? Däremot presenterar Peter en nackdel med samundervisning vilket är att idrottslektionerna ofta blir på killarnas villkor om inte lärarna är observanta.

Peter anser att alla idrotter är könsneutrala. Han tycker att det endast är kulturellt och historiskt präglat om någon idrott är manlig eller kvinnlig. Han nämner att killarna som börjar årskurs 7, älskar att dansa efter ett år. Skillnaden i fotboll är det att killarna skjuter mycket hårdare än flickor. Peter anser att det är skillnad på pojkar och flickor hur de presterar om man tittar på hur snabbt de springer, hur högt de hoppas o.s.v. men han ser ingen skillnad på hur taktiska de är, eller på betygen. Han tillägger att det finns lika många killar som sitter nu på idrottslektionerna som tjejer och han tror att det förekommer då eleverna inte trivs med sin kropp. Peter försöker hitta tid att prata med individerna som inte vill vara med.

Att ha samkönade idrottslektioner är helt och hållet accepterat från samhällets håll, eller i alla fall på denna skola tillägger han. Det var 15 år sedan Peter hörde någon kommentera om att de inte ville ha samundervisning. Han själv har heller inte funderat över den frågan på över tio år.

Förr så hade man olika läroplaner för tjejer respektive killar men nu har man en gemensam läroplan och detta tror Peter är anledningen att det har blivit mer samkönad undervisning i moderna tider. När ämnet hade namnet *Gymnastik* hade killar speciella övningar de skulle göra och tjejerna speciella övningar. Dessutom blev jämställdhetsfrågan mer aktuellt under 70- och 80-talet.

Peter visste inte vid intervjutillfället varför skolan han arbetar på har samkönade idrottslektioner. Det var bara något han gjorde. Han hade insikt om valfriheten som läroplanen framhåver, men han hade ingen aning om varför Peters skola hade samundervisning på idrottslektioner. Han fortsätter att berätta om sin ungdom där idrotten undervisades samkönat till och med årskurs sex, men vid årskurs sju var uppfattningarna från lärarna att tjejerna blev "livsfarliga" för killar för att det är så känsligt med skillnaderna i kön vid den åldern. Det skapade mer problem än något positivt när man ändrade undervisningsätt i årskurs sju.

Till frågan vilket kön som tar mest plats så svarar han att det är fler killar än tjejer som tar för sig. Han tror att killarna har mer behov av att visa sig och hävda sig. Peter anser att det skulle vara bättre för vissa elever att ha särundervisning. Följande kommentar påpekar detta.

Om man känner att man inte trivs med sin kropp, så tror jag att det är svårare att trivas med sin kropp när det andra könet är där. Det är bara en personlig åsikt. Jag tror att det kanske är mer okey att använda sin kropp som man av någon anledning inte tycker om att vara tillsammans med det egna könet. Det tror jag. I alla fall i den här åldern. När relationer för det motsatta könet är väldigt spännande och nytt och så. Allting handlar om "duger jag".

Det är ett utav problemen i stort sätt. Och när man pratar, tycker och sådär. Det är nya känslor, nya hormoner, så det, det är jobbigt nog för mig att säga, men det är jobbigt för dem. Men sån sak i fråga det klart att det finns, självklart, [formell intervju, 2010-10-28].

I den skolan som Peter arbetar på diskuteras det aldrig om det ska vara sam- eller särundervisning på idrottslektionerna. Samundervisningen är det som dominerar i skolan men vid vissa tillfällen har de särundervisning. Tillfällen då det är isär kan vara när det är elevens val, där killarna oftast brukar ha bollsporter i stora hallen och tjejerna dans i den mindre salen. Skolan har också ett tillfälle om året där alla tjejerna i skolår 7-9 har simning ihop. Då kommer Peter igång med att säga att där finns det många som vill ha idrott isär. Men, det är bara en gång och det är en väldigt speciell dag för dem. Peter resonerar att om man skulle ha det varje dag så tror han att de skulle tröttna på det. Däremot anser Peter att det troligen finns elever som tänker ”om du bara visste hur dåligt jag mådde av att ha samundervisning...” Detta har dock Peter endast reflekterat kring och vet inte om dessa resonemang från eleverna existerar. När han tänker på detta tror han att det är viktigt att vara observant som lärare så att inget av könen styr klassen.

Jag frågade Peter om det skulle vara någon som inte ville vara med på idrotten om den skulle vara isär, och då var hans svar nej. Hans resonemang är att eleverna har skolplikt och gör de som de vuxna har bestämt. Om Peter skulle undervisa särundervisning så tror han att han skulle bli mer som en tränare än en lärare. Han tror också att killarna skulle bli stora vinnare då de får mycket från tjejerna. Tack vare tjejerna kan killarna bli mer mjukare personer. Det skulle bli jobbigt för killarna om de skulle dansa med samma kön. Peter tycker att det är bra för tjejerna som vill få utlopp i sin idrott.

Om tio år så tror Peter att det är fortfarande är samkönad undervisning, och hoppas att det ska vara fler idrottstimmar per vecka för eleverna.

5.6 Johnny

Johnny är 66 år och har jobbat som idrottslärare i snart 40 år och går därmed i pension om en månad efter jag intervjuade honom. Han jobbar i en sju till nio skola i Vårgårda kommun som ligger sju mil nordöst från Göteborg. När Johnny själv gick mellan årskurs sju och nio, då kallad realskolan, hade han särundervisning på idrottslektionerna. På den skolan som han arbetar nu har han mellan 18 och 28 elever i en klass. Lärarna på skolan har kommit överens om att ha samundervisning på idrottslektionerna. Lärarna försöker nu att genomföra det så att det i fortsättningen blir att eleverna har parallellt lagda idrottslektioner så att de har möjlighet att välja mellan 2-3 alternativ av undervisning. Detta har förekommit tidigare på skolan men det är svårt att få in parallella lektioner på schemat. När detta skedde var det inte splittrat vad gäller kön, men det fanns grupper som tenderade att ha mer av det ena könet, men detta var upp till eleverna själva vilken grupp de vill tillhöra.

Om Johnny skulle få bestämma skulle han ha samundervisning i dans, men när det gäller lite tuffare idrott så som fotboll, handboll och rugby tycker han att det är bättre med särundervisning. Det fungerar med samundervisning också, men han är rädd att tjejerna lätt skadar sig. Volleyboll är en könsneutral idrott och passar utmärkt att arbeta med i samundervisningen. Till frågan om det finns några idrotter som passar hos det ena könet eller det andra, svarar Johnny att det finns sådana. Eftersom handboll och fotboll är så hårda sporter numera så tycker han att de passar bättre för pojkar. Däremot får inte de riktigt duktiga eleverna en chans att utveckla sin teknik så mycket då de inte får spela med lika duktiga elever.

Till frågan vilket kön som tar mer plats i undervisningen svarar Johnny att det är pojkar då man kan se dem komma in i idrottshallen och redan från början tar för sig med en boll. Där är det viktigt att lärarna ser till att flickorna också får plats i undervisningen och att läraren använder lika mycket tid till flickorna så som till pojkarna. Detta gör man genom att de pojkar som vill spela hårdare spelar för sig och flickorna få vara tillsammans med vissa killar, där dessa killar också vill vara med flickorna. Johnny är nöjd med hur bra undervisningen fungerar i dagsläget.

Johnny anser att det är skillnad på könen vad gäller hur de presterar. Pojkar har mer muskler och är snabbare om man jämför med flickor, men han anser att idrottlärarna måste utgå ifrån individens prestation.

När man undervisar endast flickor måste man ha en mjukare attityd så att man får med dem på idrotten mer. Johnny har dessutom sett att flickorna behöver prata mer. Detta blir möjligt i den här skolan då det finns utlagda raster innan och efter idrottslektionen. Flickorna brukar utnyttja denna tid att prata med lärarna om något de funderar över. När man har samundervisning måste Johnny hitta balansen mellan de mjuka och de hårda undervisningssätten.

Johnny tror att alla i Sverige har samundervisning på idrottslektionerna. Dock finns det en skola som han känner till som nyligen har börjat med att dela upp vissa idrottslektioner utifrån kön. Johnny anser att det är på grund av den jämlikhetsprincip som råder i samhället som gör att många skolor i Sverige idag inte har särundervisning. Förr var det mycket fokus på prestationer i idrottsundervisningen men idag är det mer fokus på samarbete.

På denna skola är det endast i genomsnitt en elev per klass som inte vill vara med på lektionerna. Detta beror inte på att det är samundervisning utan kan bero på personliga problem. När det däremot gäller simning, är det flickor som inte vill ha det tillsammans med pojkar. Många gånger är det av religiösa skäl, men ibland är det också på grund av att de inte vill visa sin kropp framför killarna.

Johnny anser att det är mer verklighetsförankrat med vardagslivet att ha samundervisning. Fördelen med att ha samundervisning är att eleverna lär sig att ta hänsyn till varandra. Dessutom har båda könen något att lära den andra. Pojkarna kan lära sig att vara mer mjuka och ha förståelse för olika situationer, och flickorna kan ta del av det hårda och tuffa. Fördelen med särundervisning är att man kan höja prestation och att de får ett annat självförtroende. Flickorna behöver inte kolla på vad pojkarna presterar utan vad de själva presterar. Det blir inte en tydlig distinktion på vad man kan eller inte kan, utan de kan titta på sina egna prestationer istället.

Idag är det inte lika mycket fokus på prestation utan mer på samarbete. Genom att ha samundervisning har läraren en chans att lära eleverna hur en pojke respektive flicka fungerar. Idrott och hälsa är ett ämne där eleverna kan lära sig mer om sig själva. Hälsa tillhör också samundervisningen där sexualundervisning även sker. Om inte gruppen fungerar ihop mellan könen händer det att man splittrar eleverna under dessa lektioner. På idrotten kan man växa som människa och detta kan bidra till att eleverna börjar prestera bättre i andra ämnen.

Johnny tror inte att det finns elever som inte vill vara med om de skulle gå över till särundervisning.

Om tio år tror Johnny att det fortfarande är samundervisning i den svenska skolan, detta för att människor trots allt är lika på många sätt.

6. Analys och diskussion

I denna del analyserar och diskuterar jag hur utvecklingen har varit inom utbildnings- och kvinnohistoria i Sverige, Japan och USA. Sedan tar jag även upp de tre olika kulturernas läroplaner/kursmål. Därefter följer en analys och diskussion kring det resultatet som jag nyss har presenterat. I 6.4 koncentrerar jag mig på för och nackdelar med de två undervisningssätten som presenterades bland mina respondenter. I slutet diskuterar jag hur mina respondenter ser på den kommande tio åren med mitt ämne och hur man kan gå vidare med denna studie i framtiden.

6.1 Svensk, japansk och amerikansk utbildnings- och idrottshistoria

När man ser på svensk, japansk och amerikansk utbildnings- och kvinnohistoria kan man se liknande utvecklingslinjer. Under det senaste seklet har alla dessa länder strävat efter jämlikhet i mer eller mindre utsträckning. Från början handlade det om huruvida kvinnor över huvud taget skulle få utbildning, men när de sedan kom in i skolan blev frågan istället om de skulle ha sam- eller särundervisning. Det sista ämnet som fick samundervisning eller det ämne som fortfarande har särundervisning är ämnet Idrott och hälsa. I statliga skolor i USA är det enligt lagen "Title IX" beslutat att man måste ha samundervisning på skolor även under idrottslektionerna. Däremot har privata skolor möjlighet att välja om man vill ha sam- eller särundervisning. I Sverige och i Japan är det inte lika tydligt vilket undervisningssätt man ska använda under idrottslektionerna. Jag håller med Kimura (Isshiki red. 2002) när hon skriver att när skolan förändras så förändras även samhället. Ju mindre splittring det är mellan könen i skolan desto mindre blir det i samhället. När man har mer av samundervisning i skolan och strävar efter jämlikhet så tror jag att detta bidrar till att eleverna får en inbyggd norm där de inte väljer att göra en stor sak av skillnader mellan könen även när de blir äldre. Därför tror jag att samhället kan förändras med hjälp av hur undervisningen sker i skolan. Dessutom kan man se att förändringen kommer med människor som brinner för att göra något åt att det inte är jämställt i samhället. I USA var det exempelvis många kvinnor som stod upp och kämpade för sin rätt genom kvinnorörelsen, Fitnessboom, Equal Pay Act, Title VII, TAFISA, EASS och ERA (se 3.7). Förändring kom till stånd genom protester och genom att stå upp för sin rätt att vilja förändra.

6.2 Svensk, japansk och amerikanska läroplaner/kursplaner

När man tittar närmare på de olika ländernas läroplaner ser man skillnaden i uppbyggnad. I USA och Japan är det inte endast läroplanerna som bestämmer hur undervisningen ska ske. I USA är det enligt lagen "Title IX" bestämt att man måste ha samundervisning på lektionerna i skolan och i Japan är det en enhet vid namn *Mombukagakusho* som tar fram läroplaner men som även har separata regler vad gäller undervisningssätten. I Japans *Mombukagakusho* (2010) bestäms att vissa aktiviteter inom idrotten enligt rekommendationer skall utövas samkönt så som dans och kampsport. När det blev mer samundervisning med Lgr80 i Sverige fanns det enligt Annerstedt (1989) ingen fortbildning för lärare kring hur man nu skulle undervisa samkönt under idrottslektionerna. När jag intervjuade lärare som hade undervisat på både sam- och särundervisningssätt fick jag en inblick i att lärare måste anpassa vissa saker när de har samundervisning. Både Peter och Johnny menar att man måste vara uppmärksam så att inte pojkar tar över lektionerna. Alla utom Taro som jag intervjuade nämnde att det oftast är känsligt för flickor i tonåren att visa sin teknik och sin kropp framför

det andra könet. Taro upplever att modifiering av tacklingsregler är nödvändigt om man utövar bollsporter när man har samundervisning.

När man ser på den nuvarande och den kommande läroplanen i Sverige, så ser man att det inte står tydligt vilket undervisningssätt som ska användas. Det är upp till varje lärare hur de tolkar läroplanen, och därför finns det olika undervisningssätt i Sverige idag. Det står i Lpo94 och i Lgr 11 att lärarna ska pröva olika arbetsformer och metoder samt att skolan ska utgå ifrån demokratifostran och ska få inflytelse i undervisningen. Min tolkning av detta när jag läser det utifrån mitt ämne är att lärarna kanske ska pröva att ha särundervisning om de endast har samundervisning, och om eleverna vill ha särundervisning kanske detta ska genomföras. Vissa skolor kanske skulle fungera mycket bättre med särundervisning än vad de tror, men detta vet inte lärare om, om de inte prövar.

6.3 Analys och diskussion på intervjuresultat

Innan jag diskuterar hur mina respondenter har svarat vill jag lägga fram hur resultatet kunde ha blivit annorlunda om jag hade valt en annan sorts grupp med idrottslärare. Jag bestämde mig för att använda mig utav erfarna idrottslärare som också blev äldre. För att genusforskning och genusdebatten började diskuteras mer och mer under 70-talet kan idrottslärarna som jag hade som respondenter ha missat utbildning i genusvetenskap. Om jag hade haft några nyexaminerad idrottslärare eller några som hade jobbat ett par år så hade förmodligen mitt resultat blivit annorlunda. Däremot har jag valt i min studie att fråga erfarna idrottslärare som har upplevt många grupper i både sam- och särundervisning (förutom en som enbart har haft särundervisning) för att ta vara på deras resonemang vad det gäller sam/särundervisning i idrottslektionerna.

Tanaka är den enda lärare som jag intervjuade som inte har undervisat samkönat på idrotten. Det var svårt för Tanaka att tänka sig att jobba med samundervisning då han inte hade erfarenhet av det. Han upplevde att det var så stor skillnad fysiskt mellan könen att han inte hade någon kunskap i hur han skulle undervisa. Tanaka säger att om han hade erfarenhet och vägledning kunde han tänka sig att ha samundervisning, men just nu ser han bara det som en för stor uppgift för att veta hur man skulle genomföra den. När det finns bestämmelser och rekommendationer från Japan, Sverige och USA att ha mer och mer samundervisning tycker jag att det är konstigt att fortbildning inte finns. Om dessa länder strävar efter att samundervisning ska främjas så kanske några få dagar av fortbildning kan göra så att många fler blir nyfikna på att testa på att undervisa samkönat. Det mina andra respondenter beskriver som den största skillnaden när man har samundervisning är att man måste anpassa undervisningen mer individuellt. När man har särundervisning är det skillnad på hur läraren undervisar flickor respektive pojkar. Till flickor brukar man vara lite mjukare medan man till pojkarna är lite hårdare. När man har samundervisning måste man se till att man hittar en balans mellan att vara mjuk och hård. Flickor brukar också behöva prata mera och detta kan man se till att eleverna har tid med före eller efter lektionen. Jag återkommer till detta lite senare.

Heather upplever att det inte ska vara bekvämligheten för läraren som ska styra hur undervisningssätten ska utföras. Heather menar att det är viktigt att sätta eleverna i centrum och utgå ifrån hur eleverna lär sig bäst. Hon anser att man inte ska vara trångsynt eller utföra idrotten på ett sätt bara för att man alltid har gjort det, utan vara öppen för hur eleverna jobbar ihop, hur de fungerar, och inte vara rädd för att pröva ett nytt sätt. Jag anser att det kanske är lättare att ha särundervisning om man tänker på skillnaden i styrka, kondition och teknik, men den gemenskap som formas mellan könen i undervisningen när man har samundervisning

kanske ger eleverna mer än vad man tror. Däremot kan eleverna behöva vara isär då det händer mycket i kroppen och de kanske tänker mer på hur andra ser på ens kropp än vad man själv skulle göra. Detta kan hända även vid samundervisning men det läggs nog mindre vikt vid det än om det skulle vara särundervisning.

Enligt Richardsson (2010:119f) var det många föräldrar som var emot att flickor skulle undervisas på samma skolor som pojkar i början av 1900-talet. Föräldrarna var rädda att flickorna inte skulle klara av de studier som skolan hade krav på att pojkarna skulle klara av. Dessutom visste inte föräldrarna om flickorna skulle ta för sig som pojkar gör. Däremot tyckte politikerna att eleverna kunde lära av varandra. Liknande nackdelar vad det gäller samundervisning kan man se även idag när man tittar på mina intervjuresultat. Jag återkommer till nackdelar vad det gäller samundervisning senare.

När Japan, Sverige och USA strävar efter att ha mer och mer samundervisning kan man undra varför jag vill undersöka för- och nackdelar med sam/särundervisning. Genom att titta på för- och nackdelar tror jag att jag kan skapa en djupare förståelse för hur idrottslärarna kan bli medvetna på eventuella strategier som kan hjälpa till att skapa en god stämning i klassen. Så låt mig härmed diskutera för- och nackdelarna.

6.4 För- och nackdelar med sam/särundervisning

Fördelarna med samundervisning som presenteras utifrån de intervjuer jag gjort, genomsyras av synen att pojkar och flickor lär sig från varandra. Pojkar tenderar att inte bli lika aggressiva när de är med flickorna och dessa kan få ett utlopp av energi när killarna är med. Johnny kunde se att när pojkarna lärde sig att vara mjukare utav flickorna hade pojkarna en tendens att få en bättre attityd och därmed även bättre betyg i andra ämnen. Flickorna kan lära pojkarna mjuka rörelser och pojkarna kan lära flickorna tekniker som de oftast är duktigare på inom vissa idrotter. När man idrottar ihop blir det inte lika tydligt fokus på prestation och tävling utan istället på samarbete, kommunikation, strategier, lagteknik och gemenskap. När man har samundervisning kan eleverna lära sig att umgås mera på ett naturligt sätt så att de blir mer trygga med varandra och kan lära sig att respektera det andra könet mera. Eleverna kan bygga upp en vänskap och lära sig att ha roligt ihop. Det är också en fördel för duktiga tjejer att utmanas av elever som är på samma nivå då killarna brukar vara starkare och har bättre kondition. Teorin om att killarna är starkare och har bättre kondition är något som Annerstedt (1984:24), Richardson (2010:119f) och mina respondenter hävdar. Det är också en fördel för svaga killar när tjejerna är med eftersom de känner att de inte blir utpekade då de inte är så begåvade. Däremot är det en nackdel för svaga tjejer och duktiga killar eftersom det blir en tydligare uppdelning mellan de olika nivåerna. Heather kunde se i sin undervisning att starka killar inte skrämmer bort de svaga killarna lika lätt när tjejerna var med.

Peter säger att nackdelen med samundervisning är att undervisningen oftast blir på killarnas villkor om inte lärarna är observanta på detta. Nackdelen är också för de duktiga killarna och de svaga tjejerna som jag nämnde ovan, med splittring av nivåer. I skolår 7-9 brukar killar och tjejer vara på olika nivåer vad det gäller teknik, och därför är det lättare för lärarna att undervisa isär då många ligger på samma nivå. Det kan bli pinsamt för eleverna när de inte kan något i särundervisning också, men det blir nog känsligare när det andra könet är med. Cameron nämner att tjejerna inte uppskattar lika mycket när killar är med på grund av att de är för aggressiva.

Fördelarna som respondenterna från mina intervjuer nämner med särundervisning är att det är lättare att undervisa när killar och tjejer är var för sig, då deras nivå i teknik skiljer sig mycket

åt. Om man har särundervisning kan detta höja nivån inte bara för att killarna behöver utmaning, utan för tjejerna också då man kan fokusera på deras nivå och fortare kan gå till nästa nivå. Det blir också lättare att anpassa lektionerna då det finns styrka- och konditionsskillnad på tjejer och killar och om de skulle vara ihop så får killarna som har lite bättre kondition och styrka inte ut lika mycket på lektionen. En annan fördel med särundervisning som respondenterna nämner är att om man inte trivs med sin kropp är det svårare att ha dem i en grupp där det andra könet är med. Under simning när man är lättklädd finns det många tjejer som inte vill visa sin kropp framför det andra könet, och på både Peters och Johnnys skola kan tjejerna välja en annan dag då de går med läraren till simhallen och utövar lektionen utan killar. Heather anser att tjejerna blir mer avslappnade och kan öka sitt självförtroende när det är samkönat i klassen. Johnny anser att det är så stor skillnad nu i bollsporter hur hårt man sparkar eller kastar och därför är det lättare när killarna är för sig och flickorna är för sig. Vid tonåren sker det mycket med ens kropp. Det är spännande med det andra könet, det finns en tendens att ha en låg självbild, nya känslor och nya hormoner skapas och man måste ha tid för att bli säker på vem man är innan man vet hur man ska hantera att det andra könet betraktar en.

Intervjuerna visar att tjejer har behov av att prata av sig mer än vad killar har. Detta är också en av fördelarna vad gäller särundervisning då tjejer kan prata med sin lärare om känsliga ämnen som de kanske inte känner att det är behagligt att prata om framför killar. Heather och Johnny uttrycker också under sina intervjuer vikten av att tjejer behöver prata. Det som intresserar mig är att dessa två respondenter har olika undervisningssätt: Heather har särundervisning och Johnny har samundervisning. Johnny tillåter tjejerna att komma till honom före eller efter idrottslektionen om det är något de vill prata om medan Heather kan tillåta frågor under lektionen. Jag tror att det är viktigt att se till att tjejerna får prata av sig någonstans kring känsliga ämnen som kan handla om menstruation, sin kropp, sexualundervisning, eller något annat. Jag tror också att killarna skulle behöva prata då det händer mycket emotionellt även med deras kroppar under den här tiden.

Nackdelarna vad det gäller särundervisning är att eleverna inte får samspela med det andra könet som de gör för övrigt i livet. När eleverna blir vuxna kan de oftast inte välja något träningsställe där det endast är ett kön som utövar en sport. Detta om man inte är på elitnivå förstås. Peter nämner att det skulle bli jättejobbigt för killarna om de fick utöva dans med varandra. Killar behöver tjejer att dansa med då det blir lite konstigt för dem att dansa med varandra. Nackdelen med särundervisning menar Heather är att ”duktiga” tjejer inte får lika mycket utmaning när det är särundervisning. Tjejerna som är starka och snabba kan bli starkare och snabbare, men om man inte utövar idrott med någon som är starkare och snabbare som killar har en tendens att vara, är risken att ”duktiga” tjejer inte utvecklas lika mycket. De får anpassa nivån till de övriga tjejerna i klassen och hjälpa till så mycket att de själva inte blir bättre inom idrotten. Däremot tror jag att man kan utveckla sin pedagogiska förmåga och tekniken för dem som är duktiga i övrigt. En annan nackdel som Heather kan se är att tjejerna har en tendens att flumma runt om det endast finns tjejer i klassen. Heather såg en skillnad när de bytte till samundervisning då dessa tjejer inte flummade så mycket som de gjorde innan. Hos killarna kunde Cameron se att killarna retade sina klasskamrater mer när det var särundervisning. När tjejerna kom in blev det mycket bättre.

Fram till Lgr 80 fanns det i Sverige olika läroplaner för killar respektive tjejer, men när det blev gemensam läroplan för killar och tjejer med Lgr 80 blev det lättare att utöva idrotten tillsammans. Förr var prestation fokus men nu är det viktigare att ha samarbetsförmåga. När det finns skillnad på kondition, styrka och teknik mellan könen är det kanske lättare att

använda sig av särundervisning om man har fokus på prestation, men nu när svenska läroplanen lägger mycket fokus på samarbete kanske inte detta spelar någon roll. Många av respondenterna sa att man måste utgå ifrån individen, inte om de är killar eller tjejer. I intervjuerna kan man vara öppen med könsskillnaderna men när man undervisar är det känsligt att utgå ifrån könen så man ska utgå ifrån individen. Alla utom Tanaka som jag intervjuade utövar det andra undervisningssättet ibland än vad de normalt har. I den privata amerikanska skolan har de samundervisning när det regnar eller när det passar idrotten att vara ihop. På Taros skola tävlar könen med sig själva när de har friluftsdag. På Peter och Johnnys skola sker det också ibland att killar och tjejer har idrott var för sig. Peter, Taro och Johnny som nu har samundervisning tror inte att eleverna skulle vägra att ha särundervisning om dessa skolor skulle ändra till det. Många respondenter funderade kring varför det är just i Idrott och hälsa som det är särundervisning när alla andra ämnen har samundervisning. Det framkom inga svar på denna fråga utan det var mer ett argument kring att ha mer samundervisning.

Att veta varför man har det ena eller det andra undervisningssättet är viktigt för att det inte ska bli ett argument "bara därför att". Alla respondenter hade särundervisning när de gick mellan årskurs sju och nio. Vem som bestämmer över vilket undervisningssätt skolorna använder var olika. Peter hade inte någon aning om varför skolan hade samundervisning och Johnny sa att alla idrottslärare hade kommit överens om det. På Taros skola bestämde han vilket undervisningssätt som skulle användas. På Heather och Camerons skola har de diskuterat om man ska ha sam- eller särundervisning ganska nyss och kommit överens om att man ska ha särundervisning för årskurs sju och åtta och samundervisning i årskurs nio. På Tanakas skola hade alla idrottslärarna kommit överens om att ha särundervisning. Att veta varför och diskutera kring detta val ser jag som en fördel, även att ta med elevernas åsikter i frågan.

6.5 Om tio år

När mina respondenter skulle gissa hur undervisningssätten skulle se ut om tio år uttryckte alla att det skulle bli mer och mer samundervisning. Även Tanaka som har haft särundervisning hela tiden ser en framtid där samundervisning blir vanligare. När man ser tillbaka på historien och de svar jag fick från respondenterna kan jag också se en tendens att det om tio år förmodligen bli mer samundervisning. Taro hade en teori där han tror att om eleverna som går i skolår 7-9 inte vet om att de kan ha någonting annat än samundervisning, kommer de inte att ifrågasätta varför man inte har särundervisning. Detta tror jag är ett tankesätt som kan komma att dominera hur idrottslärare tänker i framtiden

6.6 Fortsatt studie

En tänkbar fortsatt studie utifrån denna kan vara en enkätstudie med elever om vad deras syn på detta område är. Nu har jag endast frågat lärarna kring hur de tänker att eleverna känner och upplever det hela, men det skulle vara intressant att veta elevernas direkta svar. Dessutom tror jag att det är viktigt att ta reda på mer om hur man ska undervisa när man har samundervisning då jag efter denna studie upplevde att det finns en stor osäkerhet hos lärarna kring just detta.

7. Slutsatser

Genom att studera svensk, amerikansk och japansk idrott och kvinnohistoria är det lätt att se en liknande utveckling i dessa länder där samhället blir mer och mer samkönat.

Undervisningssätten som bestäms utifrån läroplaner och andra organisationer visar också att dessa samhällen nu strävar efter mer och mer samundervisning. Däremot finns det ingen fortbildning i hur denna förändring ska utföras och detta skapar problem och osäkerhet hos lärarna och därför är det fortfarande skolor som bedriver särundervisning. Även om det blir mer och mer samkönat tycker jag det är viktigt att se på för- och nackdelarna med detta för att lärarna ska få bredare kunskap i hur deras undervisningssätt ska kunna utformas och genomföras. Fördelarna med samundervisning som mina respondenter säger är att det liknar samhället utanför skolan och att elevernas samarbetsförmåga ökar. Fördelar med särundervisning som mina respondenter säger är att man kan fokusera på utvecklingen vad gäller tekniken hos eleverna inom idrottsgrenarna och inte ha många olika nivåer av teknik. Jag inser efter denna studie att det inte är undervisningssättet som är viktigast, utan att lärarna vet varför de har det ena undervisningssättet eller det andra.

8. Referenslista

- Annerstedt, C. (1984). *Kvinnoidrottens utveckling i Sverige*. Malmö: Liber förlag.
- Annerstedt, C. (1989). *Skolgymnastikens utveckling i Sverige*. Göteborg: Vasastadens Bokbinderi AB.
- Asami T., Miyashita, M. & Watanabe, T. (1984). *Gendaitaiku, spootsu taikai: gakkoutaiku, spootsu*. [*Physical education & sports in the future*]. Japan: Koudan.
- Coakley, J (1982). *Sport in Society: issues and controversies*. Missouri: Mosby.
- Covey, A. (red.) 1994. *A century of women: introduction by Jane Fonda*. Atlanta: TBS Books.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad* (3:e uppl.). Stockholm: Norstedts Juridik.
- Fägerborg, E. (1999). *Intervjuer*. I Kaijser & Öhlander (Red). *Etnologiskt fältarbetet*. Lund: Studentlitteratur, ss.55-72.
- Hirdman, Y. (2004). Genussystemet: reflexioner kring kvinnors sociala underordning. I C. Carlsson Wetterberg & A. Jansdotter (Red.), *Genushistoria: En historiografisk exposé* (s.113-132). Lund: Studentlitteratur.
- Isshiki, K. (Red.) (2002). *Gendaa ga wakaru [Kunskap om genus]*. Japan: Asahi shinbun.
- Jönsson, K. (2008). *Idrottsfilosofiska introduktioner: nio kapitel om idrott och sport, moral och etik, kultur och kritik, kön och genus, politik och ideologi, kropp och teknologi*. Malmö: Idrottsforum.
- Kato, S., Ishida, H. & Ebihara, A. (2005). *Gendaa [Gender]*. Japan: Natsume AB.
- Richardson, G. (2010). *Svensk Utbildningshistoria: skola och samhälle förr och nu* (8:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Sandahl, B. (2005). *Ett ämne för alla?: normer och praktik i grundskolans idrottsundervisning 1962-2002*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Sekot, A. (2007). Sociological and historical dimation of women and sports. I H. Itkonen, A-K. Salmikangas & E. McEvoy (red.), *Challenging Role of Public, Civic and Privative Sectors in Sport Culture* (s. 267-275). Jyväskylä: Kopyjyvä Oy.
- Stukát, S. (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa Intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Utbildningsdepartementet. (1994). *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet*. Lpo 94. Stockholm: Utbildningsdepartementet.
- Utbildningsdepartementet. (2010). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Lgr 11. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Wallach Scott, J. (2004). Genus: en användbar kategori i historisk analys. I C. Carlsson Wetterberg & A. Jansdotter (Red.), *Genus historia: En historiografisk exposé* (s. 81-112). Lund: Studentlitteratur.

Wullf Helge, E. (2002). Kvinnor och idrott. I A. Gjerset & C. Annerstedt (Red.), *Idrottens träningslära* (s.432-454). Farsta: SISU idrottsböcker.

Elektroniska källor

About TAFISA (2010). Tillgänglig:

http://www.tafisa.net/index.php?option=com_content&view=article&id=109&Itemid=53 [23 nov -10].

History of Title IX (2010). Tillgänglig: <http://www.titleix.info/History/History-Overview.aspx> [19 nov 2010].

Mombukagakusho [*The ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology*]. (2010). [Elektronisk]

http://www.mext.go.jp/b_menu/shuppan/sonota/990301/03122602/008.htm [2010-12-08].

National Association for Sport and Physical Education (2010). Tillgänglig:

<http://www.aahperd.org/naspe/standards/nationalStandards/PEstandards.cfm> [2010-12-02]

9. Bilagor

9.1 Intervjufrågor till svenska lärare

Personliga och kulturella frågor

1. Vad heter du?
2. Hur gammal är du?
3. Hur länge har du arbetat som idrottslärare?
4. När du själv gick mellan årskurs sju och nio, hade du samkönade eller ickesamkönade idrottslektion då?
5. Vad anser du att det finns för för och nackdelar vad det gäller samkönade/ickesamkönade idrottslektioner?
6. Om du fick bestämma, skulle du vilja undervisa samkönade eller inte på idrottslektioner?
7. Anser du att det finns några idrotter som passar bättre hos pojkar eller flickor?
8. Anser du att det finns några könsneutrala idrotter?
9. Är det någon skillnad i hur pojkar/flickor presterar?
10. Anser du att det är någon skillnad i att undervisa flickor respektive killar? Om ja, hur?
11. Hur upplever du att den svenska kulturen ser på samkönade/ickesamkönade idrottslektioner idag?
12. Vet du hur det såg ut tidigare i Sverige? Vad det uppdelat eller inte? Om det var uppdelat, varför tror du att det inte är det nu?

Undervisningsfrågor

13. Varför har ni samkönade idrottslektioner?
14. Hur många elever undervisar du per lektion?
15. Vilket kön anser du tar mer plats i idrottslektionerna?
16. Finns det några elever som inte vill vara med på idrottslektioner på grund av att det andra könet är med?
17. Vad tror du är mest pinsamt eller som skapar irritation hos eleverna när de har lektion ihop med det andra könet?
18. Diskuterar ni i er skola om man ska ha samkönade eller ickesamkönade på idrottslektioner?
19. Finns det något tillfälle där killar och tjejer har idrott separat? När sker detta? Hur reagerar eleverna då?

Om ni skulle undervisa i ickesamkönade idrottslektioner

20. Tror du att det finns elever som inte vill vara med om ni ändrar till ickesamkönade idrottslektioner?
21. Om du skulle undervisa i ickesamkönade idrottslektioner, hur tror du att din undervisningssätt skulle ändra?
22. Hur tror du att dina elevers reaktion blir om ni undervisar i ickesamkönade idrottslektioner?

Framtiden/Övrigt

23. Om tio år, hur tror du att idrottslektionerna ser ut? Samkönade eller icke? Hur tänker du?
24. Har du något mer att tillägga vad det gäller detta ämnet?

9.2 Intervjufrågor till japanska lärare

Personliga och kulturella frågor

1. Vad heter du?
2. Hur gammal är du?
3. Hur länge har du arbetat som idrottslärare?
4. När du själv gick mellan årskurs sju och nio, hade du samkönade eller ickesamkönade idrottslektion då?
5. Vad anser du att det finns för för och nackdelar vad det gäller samkönade/ickesamkönade idrottslektioner?
6. Om du fick bestämma, skulle du vilja undervisa samkönade eller inte på idrottslektioner?
7. Anser du att det finns några idrotter som passar bättre hos pojkar eller flickor?
8. Anser du att det finns några könsneutrala idrotter?
9. Är det någon skillnad i hur pojkar/flickor presterar?
10. Anser du att det är någon skillnad i att undervisa flickor respektive killar? Om ja, hur?
11. Hur upplever du att den Japanska kulturen ser på samkönade/ickesamkönade idrottslektioner idag?
12. Hur var det tidigare i Japan? Var det uppdelat eller inte? Om det inte var uppdelat, varför blev det uppdelat nu?

Undervisningsfrågor

13. Varför har ni ickesamkönade idrottslektioner?
14. Hur jobbar ni när ni har ickesamkönade? Har killarna en kille som är lärare respektive tjejerna en tjej som är lärare?
15. Hur många elever undervisar du per lektion?
16. När ni har ickesamkönade idrottslektioner, har ni samma innehåll det ni undervisar till tjejer respektive killar?
17. Diskuterar ni i er skola om man ska ha samkönade eller ickesamkönade idrottslektioner?
18. Finns det något tillfälle där killar och tjejer har idrott tillsammans? När sker detta? Hur reagerar eleverna då?

Om ni skulle undervisa i samkönade idrottslektioner

19. Tror du att det finns elever som inte vill vara med om ni ändrar till samkönade idrottslektioner?
20. Om du skulle undervisa i samkönade idrottslektioner, hur tror du att din undervisningssätt skulle ändra?
21. Om ni skulle ha samkönade idrottslektioner, vilket kön anser du tar mer plats i idrottslektionerna?
22. Om ni skulle ha samkönade idrottslektioner, vad tror du att eleverna känner sig mest pinsamt eller irriterad på?

Framtiden/Övrigt

23. Om tio år, hur tror du att idrottslektionerna ser ut? Samkönade eller icke? Hur tänker du?
24. Har du något mer att tillägga vad det gäller detta ämnet?

9.3 Intervjufrågor till amerikanska lärare

Personliga och kulturella frågor

1. Vad heter du?
2. Hur gammal är du?
3. Hur länge har du arbetat som idrottslärare?
4. När du själv gick mellan årskurs sju och nio, hade du samkönade eller ickesamkönade idrottslektion då?
5. Vad anser du att det finns för för och nackdelar vad det gäller samkönade/ickesamkönade idrottslektioner?
6. Om du fick bestämma, skulle du vilja undervisa samkönade eller inte på idrottslektioner?
7. Anser du att det finns några idrotter som passar bättre hos pojkar eller flickor?
8. Anser du att det finns några könsneutrala idrotter?
9. Är det någon skillnad i hur pojkar/flickor presterar?
10. Anser du att det är någon skillnad i att undervisa flickor respektive killar? Om ja, hur?
11. Hur upplever du att den Amerikanska kulturen ser på samkönade/ickesamkönade idrottslektioner idag?
12. Hur var det tidigare i USA? Var det uppdelat eller inte? Om det inte var uppdelat, varför blev det uppdelat nu?

Undervisningsfrågor

13. Varför har ni ickesamkönade idrottslektioner?
14. Hur jobbar ni när ni har ickesamkönade? Har killarna en kille som är lärare respektive tjejerna en tjej som är lärare?
15. Hur många elever undervisar du per lektion?
16. När ni har ickesamkönade idrottslektioner, har ni samma innehåll det ni undervisar till tjejer respektive killar?
17. Diskuterar ni i er skola om man ska ha samkönade eller ickesamkönade idrottslektioner?
18. Finns det något tillfälle där killar och tjejer har idrott tillsammans? När sker detta? Hur reagerar eleverna då?

Om ni skulle undervisa i samkönade idrottslektioner

19. Tror du att det finns elever som inte vill vara med om ni ändrar till samkönade idrottslektioner?
20. Om du skulle undervisa i samkönade idrottslektioner, hur tror du att din undervisningssätt skulle ändra?
21. Om ni skulle ha samkönade idrottslektioner, vilket kön anser du tar mer plats i idrottslektionerna?
22. Om ni skulle ha samkönade idrottslektioner, vad tror du att eleverna känner sig mest pinsamt eller irriterad på?

Framtiden/Övrigt

23. Om tio år, hur tror du att idrottslektionerna ser ut? Samkönade eller icke? Hur tänker du?
24. Har du något mer att tillägga vad det gäller detta ämnet?